BIAMOZ.com

محتوای ویژهٔ کتاب

- چکیدهٔ درس
- واژگان تازهٔ هر درس
- آیات مهم هر درس
- ارزشیابی مستمر در پایان هر درس با پاسخ و بارم‌بندی
- عبارت‌های مهم و سؤالات امتحانی
- آزمون‌های پایانی با پاسخ و بارم‌بندی

پیام‌های آسمان

فصل ۱ خداشناسی

درس ۱ تو را چگونه بشناسم؟

چکیدهٔ درس

- در سال هفتم و هشتم با برخی از صفات خداوند آشنا شدیم.

دو راه مطمئن خداشناسی (شناختن صفات):
۱- تفکر در قرآن: توصیف خداوند از خودِ، دقیق و بی‌نقص است.
۲- تفکر در جهان آفرینش: از طریق آثار و نشانه‌هایی که در سرتاسر جهان آفرینش متجلی است، پی به ویژگی خدا ببریم.

- یافتن راهی برای شناخت هر چه بیشتر خالق و آفریدگار هستی، همیشه ذهن انسان را به خود مشغول کرده است.
- انسان‌ها با گناهان و خطاهایشان به خود ظلم می‌کنند و خود را به هلاکت می‌اندازند.

صفات خداوند:
ثبوتی: صفاتی که جنبهٔ کمالی دارند؛ مثل قدرت، علم، عدالت، رحمت و ... که به خدا نسبت می‌دهیم.
سلبی: صفاتی که از نقص ناشی می‌شود؛ مانند جهل، خستگی، خواب، مرگ و ... که از خداوند سلب می‌کنیم.

- در حمد و ستایش، همواره «صفات ثبوتی» خداوند را بیان می‌کنیم و در تسبیح، خداوند را از «صفات سلبی» پاک و منزّه می‌داریم و می‌گوییم: خدایا تو نیازمند نیستی، تو شریک نداری و ...

واژگان تازه

الجَهْرَ:	آشکار	یُخفیٰ:	نهانی
الوَدود:	دوستدار	یُشاقُّ:	دشمنی کند
لا یَظلِمُ:	ستم نمی‌کند	التَّوابین:	توبه کنندگان

BIAMOZ.com

آیات مهم

اِنَّهُ یَعلَمُ الجهرَ وَ ما یَخفیٰ (اعلی، ۷) ترجمه: او هر آشکار و نهانی را می داند.

پیام قرآنی: خداوند آنچه را با صدای بلند و آهسته گفتی می داند.

«وَ هُوَ الغَفورُ الوَدودُ» (بروج، ١٤) ترجمه: او آمرزنده و دوستدار بندگانش است.

پیام قرآنی: عادت خداوند بخشش گناه اولیاء و دوستان خود است.

«و مَن یُشاقِّ اللهَ فَاِنَّ اللهَ شدیدُ العِقابِ»(حشر، ٤) ترجمه: و هر که با خدا دشمنی کند بداند که خداوند به سختی عقوبت می کند.

پیام قرآنی: خداوند نسبت به دشمنانش بسیار سخت گیر است.

«اِنَّ اللهَ لایظلِمُ الناسَ شیئاً و لکِنَّ الناسَ اَنفُسَهُم یَظلِمونَ» (یونس، ٤٤)

ترجمه: خداوند به مردم هیچ ستمی نمی کند بلکه این مردمند که به خود ستم می کنند.

پیام قرآنی: خداوند مانع بهره مندی مردم از قرآن نمی شود اما مردم خود را محروم و مستحق کیفر می سازند.

«اِنَّ اللهَ یُحِبُّ التَّوابینَ» (بقره، ۲۲۲) ترجمه: همانا خداوند توبه کنندگان را دوست دارد.

پیام قرآنی: خداوند توبه کنندگان از گناهان کبیره را دوست دارد.

«وَ کانَ اللهُ شاکِراً علیماً» (نساء، ١٤٧) ترجمه: خداوند شکرگزار و آگاه است.

پیام قرآنی: خداوند شما را در برابر شکرتان همواره پاداش می دهد و چیزی فراموش نمی شود.

فعالیت کلاسی ۱۱

۱- صفت‌هایی را که در این شعر به خدا نسبت داده شده است، بیان کنید. ملک، پاک، راهنما، فاضل، توحید، حکیم، عظیم، کریم، رحیم، سزاوار ثناء، بری از رنج، بری از درد، بری از گداز، بری از نیاز، بری از بیم، بری از امید، بری از عیب، بری از خطا، وصف‌ناپذیر، بی‌مانند، ازلی، ابدی، بی حرکت ظاهری، کم ناشدنی، زیاد ناشدنی، عزیز، جلیل، علیم، یقین، نور، سرور، جود، سخا، آشکار، نهان، آمرزنده، دوستدار بندگان، عقوب کنندهٔ سخت، عادل، توّاب، رزّاق و ...

۲- چه صفات دیگری از خدا می‌شناسید، که در این شعر به آن اشاره نشده است؟ جمیل، جبار، دوستدار توبه‌کنندگان

فعالیت کلاسی ۱۴

سوره حمد و توحید را بخوانید و بگویید خداوند در این سوره‌ها خود را با چه صفاتی معرفی کرده است. ربّ العالمین، الرحمن، الرحیم، مالک یوم الدین.

سؤال متن ۱۷

آیا می‌توان هر صفتی را که در مخلوقات می‌بینیم به خداوند متعال نسبت دهیم؟ هر حسن و خوبی که مخلوقات دارند، از خالق دریافت کرده‌اند، کسی می‌تواند کمال و خوبی را به دیگری بدهد که خود آن را دارا باشد.

آیا می‌توان خداوند را دارای جسم و محدود به زمان و مکان دانست؟ صفاتی که از نقص و محدودیت مخلوقات سرچشمه می‌گیرند، در خدای متعال نیست. مثلاً جهل، ظلم، ضعف و جسمانی بودن و خداوند کامل نمی‌تواند دارای چنین صفاتی باشد.

فعالیت کلاسی ۱۷

با مراجعه به شعر ابتدای درس، صفات ثبوتی و سلبی را که در شعر آمده است، استخراج کنید و در جدول زیر جای دهید.

صفات ثبوتی	صفات سلبی
– ملک، پاک، راهنما، فاضل، توحید، حکیم، عظیم، کریم، رحیم، سزاوار ثنا، بری از رنج، بری از درد، بری از گداز، بری از نیاز، بری از بیم، بری از امید، بری از عیب – بری از خطا، وصف‌ناپذیر، بی‌مانند، ازلی، ابدی، بی‌حرکت ظاهری، کم‌ناشدنی، زیاد ناشدنی، عزّت، جلال، علم، یقین، نور، سرور، جود، سخا	– رنج، درد، گداز، نیاز، بیم، ناامیدی، عیب، خطا، کاهش و افزایش

BIAMOZ.com

سؤال متن ۱۸

آیا می‌دانید معنی این ذکرها (اَلْحَمدُلله ربّ العالمین ...، سبحان ربّی العَظیم و بحمده، سُبحانَ الله و الحَمدُلله) چیست؟

حمد به معنای ستایش، تسبیح به معنای پاک دانستن. الحمدُلله: هر ستایش برای خداست. سُبحانَ اللهِ: خداوند از هر نقص و عیبی مُنزّه است.

خودت را امتحان کن ۱۸

۱- **صفات ثبوتی و سلبی را تعریف کنید و برای هر یک دو مثال بزنید.** ۱- صفات ثبوتی جنبهٔ کمالی دارند؛ مانند قدرت، علم ۲- صفات سلبی از نقص ناشی می‌شوند؛ مانند جهل، خستگی.

۲- **راه‌های شناخت صفات خداوند را نام ببرید و درباره هر کدام به اختصار توضیح دهید.** ۱- تفکر در قرآن، زیرا توصیف خداوند از خود، دقیق و بی‌نقص است. ۲- تفکر در جهان آفرینش از طریق آثار و نشانه‌هایی که در سرتاسر جهان آفرینش متجلی است.

۳- **حمد و تسبیح خداوند به چه معناست؟ و ارتباط آن با صفات ثبوتی و سلبی چیست؟** حمد به معنای ستایش و تسبیح به معنای پاک و منزّه دانستن است. در حمد و ستایش، همواره صفات ثبوتی خدا را بیان می‌کنیم و در تسبیح، خداوند را از صفات سلبی پاک و منزه می‌داریم.

پیشنهاد ۱۸

با مراجعه به آیات ۵۸ تا ۶۵ سوره حج و آیات ۲۵ تا ۳۰ سوره شوری، آیاتی از سوره‌های قرآن را که در آن به شناخت خدا اشاره شده یادداشت کرده و آنها را با خطی زیبا در کلاس نصب کنید.

«و إنَّ اللهَ لَهُوَ خَیرٌ الرّازقین» (حج: ۵۸): همانا خداوند بهترین روزی بخشنده است.

«و هُوَ الَّذی یَقْبَلُ التَّوبَةَ عَن عِبادِه» (شوری: ۲۵): و اوست خدایی که توبهٔ بندگانش را می‌پذیرد.

ارزشیابی مستمر

الف) گزینهٔ صحیح را انتخاب کنید. (۱نمره)

۱- **آیا خداوند مجازات کننده است؟** ☐ بله ☐ خیر

۲- **آیا نیاز به پدر و مادر جزو صفات ثبوتی خداوند است؟** ☐ بله ☐ خیر

ب) صحیح یا غلط بودن جمله‌های زیر را مشخص کنید. (۱)

۳- **یافتن راهی برای شناخت خالق و آفریدگار، ذهن بشر را به خود مشغول کرده است.** ☐ صحیح ☐ غلط

۴- **تفکر در کتاب خلقت یکی از راه‌های شناخت صفات خداست.** ☐ صحیح ☐ غلط

ج) گزینه‌های درست را با علامت × مشخص کنید. (۱)

۵- **چرا انسان‌ها امکان شناخت کامل خداوند را ندارند؟**

الف) توانایی محدود انسان **ب) نامحدود بودن خداوند**

ج) توانایی نامحدود انسان **د) محدودبودن خداوند**

۶- **معنی «حمد» در کدام‌یک از گزینه‌های زیر آمده است؟**

الف) پاک دانستن **ب) منزه دانستن** **ج) ستایش** **د) شکرگزاری**

د) جاهای خالی را با کلمه‌های مناسب پرکنید. (۱)

۷- **در حمد و ستایش، همواره ..... خدا را بیان می‌کنیم.**

۸- **در تسبیح، خداوند را از ..... پاک و منزه می‌داریم.**

هـ) به سؤال‌های زیر پاسخ کامل دهید. (۶)

۹- **۴ مورد از ویژگی‌ها و صفات خداوند را که در کلام الهی به آنها اشاره شده است نام ببرید.**

۱۰- **هدف خداوند از وضع احکام و قوانین چیست؟**

۱۱- **صفات ثبوتی و سلبی را تعریف و برای هر یک دو مثال بزنید.**

BIAMOZ.com

پاسخ ارزشیابی مستمر

۱ بله (۰/۵) ۲ خیر (۰/۵) ۳ صحیح (۰/۵) ۴ صحیح (۰/۵) ۵ گزینهٔ (الف)، (۰/۵) ۶ گزینهٔ (ج)، (۰/۵) ۷ صفات ثبوتی (۰/۵) ۸ صفات سلبی (۰/۵) ۹ ۱) خداوند بر هر چیز آگاه است. (۰/۵) ۲) خداوند از آنچه در قلب ما می‌گذرد آگاه است. (۰/۵) ۳) خداوند از آنچه چشم‌های ما می‌بیند آگاه است. (۰/۵) ۴) خداوند از آنچه در گوش دیگران نجوا می‌کنیم آگاه است. (۰/۵) ۱۰ خداوند با احکام و قوانین قصد سخت گرفتن بر بندگانش را ندارد بلکه می‌خواهد با این قوانین انسان‌ها را از پلیدی‌ها و ناپاکی‌ها دور کند و آنها را به سوی زندگی سرشار از خوشبختی و سعادت در این جهان و بهشتی آباد و پرنعمت در جهان آخرت هدایت کند. (۲) ۱۱ ۱) صفات ثبوتی جنبه کمالی دارند؛ مانند عدالت، رحمت (۱)، ۲) صفات سلبی از نقص ناشی می‌شوند؛ مانند: خواب، مرگ (۱)

۲ درس در پناه ایمان

چکیدهٔ درس

- شناختی که ما از یک کار خوب یا یک هدف بزرگ و یا خالق خویش به دست می‌آوریم، به تنهایی منجر به نتیجه نخواهد شد بلکه باید این شناخت به مرحلهٔ ایمان برسد.
- حضرت علی (ع): ایمان و عمل دو برادر همراه و دو دوست جدایی ناپذیرند.
- چشم، گوش، زبان و بقیهٔ اعضای بدن ما پنجره‌های قلب ما هستند.
- تعریف ایمان: اعتماد و باور قلبی کامل به یک موضوع و یا حقیقت است. اگر قلب انسان به مطلبی ایمان بیاورد، انگیزهٔ عمل به آن نیز در انسان ایجاد می‌شود.
- راه‌های دستیابی به ایمان به خدا:
  ۱- تفکر پیرامون آیات خدا در گسترهٔ هستی
  ۲- یاد و ذکر خداوند
  ۳- انجام نیکی‌ها و دوری از گناهان
- آثار ایمان:
  ۱- آرامش روحی
  ۲- رهایی از احساس بیهودگی

واژگان تازه

ذُکِر:	یاد شود	میتاً:	مُرده
تُلِیَت:	تلاوت شود	عبثاً:	بیهوده
وَجِلَت:	ترسان است	یمشی:	راه می‌رود
السَّکینَة:	آرامش	تَطمئنُّ:	آرام می‌گیرد

آیات مهم

«اِنَّما المُؤمِنونَ الَّذینَ اِذا ذُکِرَ اللهُ وَجِلَت قُلوبُهُم و اِذا تُلِیَت آیاتُه زادَتهُم ایماناً» (انفال، ۲۰)

ترجمه: همانا مؤمنان کسانی هستند که وقتی یاد خدا شود، دل‌هایشان ترسان است و چون آیات خدا بر آنها تلاوت شود ایمانشان افزوده می‌گردد.

پیام قرآنی: یاد خدا برای ایمان آوردگان ترس‌آور و در عین حال باعث تقویت ایمان است.

«أَوَ مَن کانَ مَیتاً فَاَحییناهُ و جَعَلنا لَه نوراً یَمشی بِه فِی النّاسِ کَمَنْ مَثَلُهُ فِی الظُّلُماتِ لَیسَ بِخارِجٍ مِنها» (انعام، ۱۲۲)

ترجمه: یا آن کس که مرده بود و [با ایمان] زنده‌اش کردیم و برای او نوری قرار دادیم که به وسیلهٔ آن در میان مردم راه می‌رود، همانند کسی است که در تاریکی است و از آن بیرون شدنی نیست.

پیام قرآنی: کافران مرده‌اند و چون ایمان آوردند زنده می‌شوند و قرآن مؤمنان را هدایت می‌کند.

«اَلا بِذکرِ اللّهِ تَطمَئِنُّ القُلوبُ» (رعد، ۲۸) ترجمه: آگاه باشید که دل‌ها تنها با یاد خدا آرام می‌گیرد.

پیام قرآنی: بندگان خداوند با یاد نعمت‌ها و پاداش او تسکین یافته، آرامش می‌یابند.

BIAMOZ.com

«هُو الَّذی اَنزَلَ السَّکینَةَ فی قُلوبِ المُؤمنینَ» (فتح، ٤) ترجمه: اوست کسی که آرامش را به دل‌های مؤمنان، فرود می‌آورد.

پیام قرآنی: خداوند به مؤمنان لطف کرده، به آنان بصیرتی عطا فرموده که روحشان آرامش یابد.

«اَفَحَسِبتُم اَنَّما خَلَقناکُم عَبَثاً و اَنَّکُم اِلَینا لاتُرجَعُونَ» (مؤمنون، ۱۱۵)

ترجمه: آیا گمان کردید که ما شما را بیهوده و بی‌هدف آفریدیم و به سوی ما باز نمی‌گردید؟

پیام قرآنی: انسان گمان نکند آفریده شده تا هر کاری که می‌خواهد بکند.

۲۱ فعالیت کلاسی

به نظر شما چرا با اینکه می‌دانیم برخی کارها نتیجه و ثمرات خوبی دارند، اما بدان عمل نمی‌کنیم و یا با اینکه می‌دانیم نتیجهٔ برخی کارها به زیان ما خواهد بود، از انجام آنها خودداری نمی‌ورزیم؟ زیرا شناخت ما به مرحلهٔ ایمان نرسیده است.

۲۲ فعالیت کلاسی

به نظر شما چه رفتارهایی در جامعهٔ ما وجود دارد که با ادعای ایمان داشتن افراد به خدا در تعارض است؟ ترک نماز، روزه‌خواری، عمل ناشایست و ...

۲۳ سؤال متن

قلب ما چگونه می‌تواند برای پذیرش خداوند، آماده شود و ایمان به خدا را در درون خود جای دهد؟ از این سه راه:
۱- تفکر پیرامون آیات خدا در جهان آفرینش ۲- یاد و ذکر خداوند ۳- انجام نیکی‌ها و دوری از گناهان

۲۶ فعالیت کلاسی

امام علی علیه‌السّلام می‌فرماید: هم‌نشینی با انسان‌های هوسران، موجب از یادرفتن ایمان می‌شود. با توجه به این حدیث، بیان کنید دوستی با افراد فاسد چگونه موجب از بین رفتن ایمان می‌شود؟ افراد فاسد، انسان را از یاد خدا دور می‌کنند، از رفتار نیک باز می‌دارند، به سوی گناه سوق می‌دهند و این چنین ایمان شخص را ضعیف می‌سازند.

۲۹ خودت را امتحان کن

۱- توضیح دهید چرا با اینکه از خوبی برخی کارها آگاه هستیم اما آن کارها را انجام نمی‌دهیم. علم و شناخت مانند چراغی است که راه را نشان می‌دهد. اما داشتن این چراغ، به تنهایی در انسان انگیزهٔ لازم را برای رفتن به سمت آن راه ایجاد نمی‌کند، بلکه این ایمان است که برانگیزاننده و محرک ما برای رفتن به سمت عمل است.

۲- دو مورد از راه‌های تقویت ایمان را بنویسید. ۱- تفکر پیرامون آیات خدا در گسترهٔ هستی ۲- یاد و ذکر خداوند

۳- به کسانی که معتقدند قلب انسان باید پاک باشد و ظاهر و عمل انسان ملاک نیست، چه پاسخی می‌دهید؟ حضرت علی (ع) دربارهٔ ارتباط ایمان و عمل می‌فرمایند: «ایمان و عمل دو برادر همراه و دو دوست جدایی ناپذیرند.» بنابراین اگر کسی ایمان داشته باشد، عمل نیز به همراه آن خواهد بود و اگر کسی به جز آن فکر کند، باید در ایمان خود شک کند.

۴- یکی از دلایلی که باعث می‌شود انسان مؤمن از آرامش روحی برخوردار باشد را بیان کنید. کسی که به خدا ایمان دارد، مقصد و جایگاه نهایی خود را نه در دنیا بلکه در نزد خدا جست‌وجو می‌کند و برای همین از ناملایمات دنیا دچار اضطراب و ناراحتی نمی‌شود.

ارزشیابی مستمر

الف) گزینهٔ صحیح را انتخاب کنید. (۱)

۱- آیا شناخت باید به مرحلهٔ ایمان برسد؟ ☐ بله ☐ خیر

۲- آیا معتقدان به خداوند زندگی را در همین چند روز دنیا خلاصه می‌کنند؟ ☐ بله ☐ خیر

ب) صحیح یا غلط بودن جمله‌های زیر را مشخص کنید. (۱)

۳- جایگاه ایمان قلب اوست. ☐ صحیح ☐ غلط

۴- از حکمت‌های نمازهای پنج‌گانه، زنده نگه‌داشتن یاد خدا نیست. ☐ صحیح ☐ غلط

BIAMOZ.com

ج) گزینه‌های درست را با علامت ✗ مشخص کنید. (۱)

۵- کدام‌یک جزو راه‌های دستیابی به ایمان به خدا نیست؟

الف) تفکر پیرامون آیات خدا در گسترهٔ هستی　　ب) یاد و ذکر خداوند

ج) انجام نیکی‌ها و دوری از گناهان　　د) آرامش روحی

۶- احساس بیهودگی چه زمانی ایجاد می‌شود؟

الف) نبود ایمان　　ب) نبود هدف والا　　ج) نبود پیامبران　　د) نبود هدف

د) جاهای خالی را با کلمه‌های مناسب پر کنید. (۱)

۷- میان ایمان و عمل رابطهٔ ..... برقرار است.

۸- خداوند گوش سپردن به ..... را یکی از عوامل افزایش ایمان برشمرده است.

ه) مرتب کنید. (۱)

۹ عبارت‌های زیر را مرتب کنید و به سخنی زیبا از پیامبر اکرم (ص) دست یابید.

الف) از او در هراس است.　　ب) تا زمانی که مؤمن بر نمازهای پنج‌گانه

ج) شیطان پیوسته　　د) در وقت آن محافظت کند.

۱۰- چرا انسان در این دنیا بعد از رسیدن به آرزویش، دلزده می‌شود؟

۱۱- دو دلیل آرامش روحی را بنویسید.

۱۲- چهار مورد از اهداف کسانی را که به خدا ایمان ندارند، بیان کنید.

پاسخ ارزشیابی مستمر

۱ بله (۰/۵) ۲ خیر (۰/۵) ۳ صحیح (۰/۵) ۴ غلط (۰/۵) ۵ گزینهٔ (د)، (۰/۵) ۶ گزینهٔ (ب)، (۰/۵) ۷ دو سویه (۰/۵) ۸ آیات قرآن (۰/۵) ۹ ب، د، ج، الف (هرکدام (۰/۲۵)) ۱۰ زیرا، هیچ خواسته‌ای نمی‌تواند جای خواستهٔ اصلی قلب را که همان رسیدن به خداست، بگیرد. (۱) ۱۱ ۱- خداوند دل و جان آدمی را به گونه‌ای آفریده که جز با یاد و نام او، آرام نمی‌گیرد. (۱) ۲- کسی که به خدا ایمان دارد، مقصد و جایگاه نهایی خود را نه در دنیا، بلکه در نزد خدا، جست‌وجو می‌کند. (۱) ۱۲ ۱- رسیدن به پول و مقام و شهرت (۰/۵) ۲- پرداختن به لذت‌های زودگذر دنیا (۰/۵) ۳- فخرفروشی به دیگران (۰/۵) ۴- پیروی از کارهای لغو و بیهوده (۰/۵)

فصل ۲ راهنماشناسی

درس ۳ دین راستین

چکیدهٔ درس

- دین الهی نقش ارزشمندی در هدایت انسان دارد. خداوند با فرستادن پیامبران در طول تاریخ بشریت انسان را از گمراهی و هلاک نجات داده است.
- با توجه به اینکه خالق هستی پاسخ به پرسش‌های اساسی انسان را ارائه داده است، پس راه رسیدن به خوشبختی و سعادت یک راه بیشتر نیست و با قرار گرفتن در این راه است که انسان به رستگاری دنیا و آخرت دست می‌یابد.
- وظیفهٔ پیامبران: دین الهی یا همان برنامهٔ زندگی مادی و معنوی و دنیوی و اخروی انسان‌ها را که از طریق وحی به آنها رسیده است، به مردم ابلاغ کنند.

تمام پیامبران الهی مردم را به این دو اصل: توحید، معاد

هدف یگانه و بزرگ پیامبران، ایمان به خدای یگانه و تقرّب به اوست.

دفاع از دین: دفاع در صحنهٔ نبرد، دفاع علمی

BIAMOZ.com

واژگان تازه

أَلا:	آگاه باش	يُزَكّيهِم:	پاکشان سازد
مَنَّ:	منّت نهاد	يُعَلِّمُهُم:	به آنان بیاموزد
بَعَثَ:	برانگیخت	ضَلالٍ:	گمراهی
يتلو:	بخواند	مُبينٍ:	آشکار

آیات قرآنی

«أَلا لِلّهِ الدّينُ الخالِصُ» (زمر، ۳) ترجمه: آگاه باشید که دین خالص تنها از آن خداست.

پیام قرآنی: دین اسلام متعلق به خداست.

«لَقَدْ مَنَّ اللهُ عَلَى المؤمِنينَ إذ بَعَثَ فيهِم رَسُولاً مِن أَنفُسِهِم يَتلو عَلَيهِم آياتِهِ و يُزَكّيهِم و يُعَلِّمُهُمُ الكِتابَ والحِكمَةَ وَ إِنْ كانوا مِن قَبلُ لَفى ضَلالٍ مُبينٍ. (آل عمران، ١٦٤) ترجمه: خداوند بر مؤمنان منت نهاد [نعمت بزرگی بخشید] که پیامبری از خودشان در میان آنان برانگیخت تا آیاتش را بر آنها بخواند و پاکشان سازد و احکام شریعت و حقایق حکمت را به آنان بیاموزد؛ هرچند پیش از آن، در گمراهی آشکاری بودند.

پیام قرآنی: خداوند نعمت پیامبر اکرم (ص) را برای مؤمنان فرستاد تا آنها را هدایت کند.

۳۳ فعالیت کلاسی

به نظر شما علّت به وجود آمدن این همه تغییر در زندگی مردم، آن هم در مدت کوتاه بیست سال چیست؟ دین الهی (اسلام) و هدایت صحیح از جانب پیامبران

۳۴ فعالیت کلاسی

آیا انسان‌ها به تنهایی یا با اتکا به علم و دانش تجربی می‌توانند پاسخ سؤالات اساسی فوق را بیابند؟ چرا؟ خیر، زیرا درک خداوند تنها از طریق تجربه میسّر نیست. خداوند خالق انسان و آگاه به تمامی استعدادها، روحیات، نیازها و آرزوهای اوست و او به دلیل این آگاهی تنها کسی است که می‌تواند بهترین و کامل‌ترین پاسخ‌ها را به سؤالات و نیازهای انسان بدهد. پس راه رسیدن به سعادت و خوشبختی یک راه بیشتر نیست.

۳۵ فعالیت کلاسی

باتوجه به آیهٔ زیر، اگر خداوند پیامبران را برای هدایت انسان نمی‌فرستاد، چه اتفاقی می‌افتاد؟

«لَقَدْ مَنَّ اللهُ عَلَى المؤمِنينَ إذ بَعَثَ فيهِم رَسُولاً مِن أَنفُسِهِم يَتلو عَلَيهِم آياتِهِ و يُزَكّيهِم و يُعَلِّمُهُمُ الكِتابَ والحِكمَةَ وَ إِنْ كانوا مِن قَبلُ لَفى ضَلالٍ مُبينٍ:

خداوند بر مؤمنان منت نهاد [نعمت بزرگی بخشید] که پیامبری از خودشان در میان آنان برانگیخت تا آیاتش را بر آنها بخواند و پاکشان سازد و احکام شریعت و حقایق حکمت را به آنان بیاموزد؛ هرچند پیش از آن، در گمراهی آشکاری بودند.»

انسان‌ها به دلایل: ۱- عدم ابلاغ نشانه‌های الهی ۲- ناپاکی ۳- عدم فراگیری احکام و قوانین الهی ۴- درک نکردن حکمت الهی، همچنان در گمراهی باقی می‌ماندند.

۳۶ سؤال متن

چرا در میان پیروان دین راستین، جوامعی وجود دارد که نه تنها به سمت رشد و پیشرفت نمی‌روند بلکه به انواع گرفتاری‌ها و مشکلات دچار هستند؟ اگر دین آمده است تا با پاسخ به پرسش‌ها و نیازهای اساسی انسان‌ها، آنها را از مشکلات و تنگناها نجات دهد، چرا برخی جوامع دینی گرفتار چنین مشکلاتی هستند؟ ۱- جهل بسیاری از مردم این جوامع نسبت به دستورات و تعالیم دین ۲- عمل نکردن مردم به دستورات دین.

BIAMOZ.com

خودت را امتحان کن

۴۰

۱- سه مورد از سؤالات اساسی انسان‌ها را بیان کنید. ۱- هدف از خلقت انسان‌ها چیست؟ ۲- در چگونه جهانی زندگی می‌کنیم؟ ۳- وظایف و مسئولیت‌های ما در این جهان چیست؟

۲- تنها کسی که صلاحیت ارائه دین به انسان‌ها را دارد چه کسی است؟ چرا؟ پیامبران؛ پیامبران متعدد همگی مردم را به یک دین دعوت می‌کردند. آنان سعادت انسان‌ها را در ایمان به خدای یگانه می‌دانستند.

۳- دعوت به توحید **و دعوت به** معاد **دو اصل اساسی است که همهٔ پیامبران مأمور به انجام آن بوده‌اند.**

۴- دو علت اصلی که موجب شده است برخی جوامع به ظاهر دین‌دار دچار چالش‌ها و مشکلات فراوان باشند را توضیح دهید. اولین علت بروز این مسئله، جهان بسیاری از مردم نسبت به دستورها و تعالیم دین است. دومین علّت، عمل نکردن مردم به دستورهای دین است.

ارزشیابی مستمر

الف) گزینهٔ صحیح را انتخاب کنید.(۱ نمره)

۱- آیا راه رسیدن به خوشبختی و سعادت تنها یک راه است؟ ☐بله ☐خیر

۲- آیا پیامبران مردم را به دین‌های مختلف دعوت می‌کردند؟ ☐بله ☐خیر

ب) صحیح یا غلط بودن جمله‌های زیر را مشخص کنید.(۱)

۳- فقط خداوند می‌تواند بهترین و کامل‌ترین پاسخ‌ها را به سؤال‌ها و نیازهای انسان بدهد. ☐صحیح ☐غلط

۴- وظیفهٔ پیامبران ابلاغ دین الهی به مردم بوده است. ☐صحیح ☐غلط

ج) گزینه‌های درست را با علامت ×مشخص کنید.(۱)

۵- دو موضوع اساسی مشترک پیامبران کدام‌یک از گزینه‌های زیر است؟

الف) نبوت، توحید **ب) توحید، معاد** **ج) نبوت، معاد** **د) امامت، معاد**

۶- پاسداری از دین می‌تواند به کدام‌یک از صورت‌های زیر باشد؟

الف) صحنهٔ نبرد **ب) دفاع عملی و علمی** **ج) دفاع علمی** **د) صحنهٔ نبرد و دفاع علمی**

د) جاهای خالی را با کلمه‌های مناسب پر کنید.(۱)

۷- هدف یگانه و بزرگ پیامبران، ایمان به خدای یگانه و ..... به اوست.

۸- همهٔ انسان‌ها در این دنیا در جست‌وجوی ..... هستند.

هـ) مرتب کنید.(۲)

۹- عبارت زیر را مرتب کنید و به سخنی زیبا از امیرالمؤمنین امام علی (ع) دست یابید.

الف) آنان که حافظان دین و رازداران او هستند، **ب) لحظه‌ای سر برنتافته‌ام.**

ج) می‌دانند که هرگز از فرمان خدا و پیامبرش **د) از اصحاب حضرت محمّد(ص)**

و) به سؤال‌های زیر پاسخ کامل دهید.(۴)

۱۰- دو ویژگی از ویژگی‌های جامعهٔ پیامبر را پس از جاهلیت بنویسید.

۱۱- نتیجهٔ دعوت پیامبران به دو اصل اساسی توحید و معاد چه بود؟

۱۲- اگر بخواهیم تأثیر دین را در جامعه مشاهده کنیم چه اقدامی ضروری به نظر می‌رسد؟

پاسخ ارزشیابی مستمر

۱ بله (۰/۵) ۲ خیر (۰/۵) ۳ صحیح (۰/۵) ۴ صحیح (۰/۵) ۵ گزینهٔ (ب)، (۰/۵) ۶ گزینهٔ (د)، (۰/۵) ۷ تقرّب (۰/۵) ۸ رستگاری (۰/۵) ۹ د، الف، ج، ب (هر کدام ۰/۵) ۱۰ ۱) از خوردن غذاهای ناپاک دوری می‌کردند. (۰/۵) ۲) در شهرهای آبادتر و با آسایش بیشتر زندگی می‌کردند. (۰/۵) ۱۱ همه می‌توانستند به هدف آفرینش انسان پی ببرند و به جهان بعد از مرگ (جهان آخرت) واقف شوند و ایمان بیاورند و به سعادت یا شقاوت خویش در آینده، بیندیشند. (۲) ۱۲ باید مطالعه و شناخت تعالیم دین و سپس اطاعت از دستورات آن را سرلوحهٔ کار خود قرار دهیم. البته در این راه باید سعی کنیم تا به تمام احکام شریعت عمل کنیم و نه اینکه به برخی موارد عمل کرده و برخی دیگر را کنار بگذاریم. (۱)

BIAMOZ.com

۴ درس راهنمایان الهی

چکیدهٔ درس:

– پیامبران وظیفهٔ سنگین ابلاغ دین الهی را داشته‌اند. شایسته است انسان، پیامبران را در زندگی خود سرمشق قرار دهد.

سه ویژگی مهم پیامبران

۱– تسلیم در برابر امر خداوند (اسلام)، مانند حضرت ابراهیم، حضرت موسی، حضرت ایوب و...
۲– استقامت و پایداری در راه خدا، مانند حضرت نوح، حضرت ابراهیم و...
۳– پیروی نکردن از عقاید باطل و مبارزه با آنها مانند بت‌پرستی، ستاره پرستی و...

پاره‌ای از عقاید خرافی امروزی

۱– عدد ۱۳ نحس است.
۲– به تخته زدن بدشانسی را از انسان دور می‌کند.
۳– اگر گربهٔ سیاه سر راه کسی باشد، بدشانسی می‌آورد.
۴– اگر سکسکه کنی، یعنی کسی به فکرت است.
۵– اگر چشمت بخارد، یعنی کسی به تو حسادت می‌کند و ... .

مردم پس از دریافت دین خداوند

۱– گروهی دعوت پیامبران را می‌پذیرفتند و به آن عمل می‌کردند.
۲– گروهی به لذت‌های زودگذر دنیا دل خوش می‌کردند و دین را مُخلّ لذت خود می‌دانستند.

واژگان تازه

اِستَکبَرتُم:	سرکشی کردید	لایُبصِرُ:	نمی‌بیند
فَریقاً:	گروهی	لایُغنی:	حل نمی‌کند
أبشِروا:	شاد باشید	صِراطاً سَوِیّاً:	راه راست
توعَدونَ:	وعده داده شده بودید	لَم یَأتِکَ:	نیامده است
أبَتِ:	پدر		

آیات قرآنی

«مَن کانَ یُریدُ ثَوابَ الدُّنیا فَعِندَ اللهِ ثَوابُ الدُّنیا و الآخِرَةِ وَ کانَ اللهُ سَمیعاً بَصیراً» (نساء، ۱۳۴)

ترجمه: هر کس که نعمت و پاداش دنیا را می‌خواهد بداند که نعمت و پاداش دنیا و آخرت هر دو نزد خداست و خداوند شنوا و بیناست.

پیام قرآنی: خطاب به مؤمنان با ظاهری ریاکار است که مراقب باشند پاداش واقعی نزد خداست.

«أفَکُلَّما جاءَکُم رَسولٌ بِما لاتَهوی أنفُسُکُمُ اِستَکبَرتُم فَفَریقاً کَذَّبتُم و فَریقاً تَقتُلونَ» (بقره، ۸۷)

ترجمه: پس چرا هرگاه پیامبری چیزی را که خوشایند شما نبود برایتان آورد سرکشی کردید، پس گروهی را متکبر شدید و گروهی را کشتید.

پیام قرآنی: برخی پیامبران را به جهت آنکه خلاف هوای نفسشان سخن می‌گویند سرپیچی می‌کنند و آنها را دروغگو خوانده یا می‌کشند.

«اِنَّ الَّذینَ قالوا رَبُّنَا اللهُ ثُمَّ استَقامُوا تَتَنَزَّلُ عَلَیهِمُ المَلائِکَةُ أَلّا تَخافوا و لاتَحزَنوا و أبشِروا بِالجَنَّةِ الَّتی کُنتُم توعَدونَ» (فصلت، ۳۰)

ترجمه: آنان که گفتند: پروردگار ما الله است سپس [در این راه] پایدار ماندند، فرشتگان بر آنان نازل می‌شوند که نترسید و غمگین مباشید و به بهشتی که وعده داده شده بودید شاد باشید.

پیام قرآنی: مؤمنان نیکو رفتار مقاوم هراسی به خود راه ندهند و بهشت بر آنها مژده باد.

«اِذ قالَ لِأبیهِ یا أبَتِ لِمَ تَعبُدُ ما لا یَسمَعُ و لا یُبصِرُ و لا یُغنی عَنکَ شَیئاً» (مریم، ۴۲)

ترجمه: هنگامی که به پدر خود گفت: ای پدر! چرا چیزی می‌پرستی که نه می‌شنود و نه می‌بیند، و نه هیچ مشکلی را از تو حل می‌کند؟!

پیام قرآنی: ابراهیم به عمویش گفت: چرا چیزی را می‌پرستی که برایت سود و زیانی ندارد؟

«یا أبَتِ اِنّی قَد جاءَنی مِنَ العِلمِ ما لَم یَأتِکَ فَاتَّبِعنی أهدِکَ صِراطاً سَوِیّاً» (مریم، ۴۳)

ترجمه: ای پدر! دانشی برای من آمده که برای تو نیامده است بنابراین از من پیروی کن، تا تو را به راه راست هدایت کنم!

پیام قرآنی: اگر از پیامبر خدا پیروی کنی، او راه درست را نشان می‌دهد.

BIAMOZ.com

فعالیت کلاسی

۴۵

به نظر شما، ما به عنوان یک مسلمان چگونه می‌توانیم در زندگی خود، تسلیم در برابر امر خدا باشیم. دربارهٔ این موضوع با همکلاسی‌هایتان گفت‌وگو کنید. با الگو قرار دادن پیامبران که در برابر امر خدا تسلیم بودند.

فعالیت کلاسی

۴۸

عبارات زیر مربوط به کدام‌یک از رسولان الهی است؟ ضمن بیان داستان هریک از آنها، ارتباطشان را با موضوع درس بیان کنید. **۱- شعب ابوطالب:** مربوط به پیامبر اسلام (ص) است. پیامبراکرم (ص) و یاران وی به مدت سه سال تحت محاصرهٔ اقتصادی و سیاسی بودند و اگر تسلیم پیامبر (ص) و یارانشان در برابر امر خداوند و استقامت و پایداری آنها نبود، قطعاً اسلام به پیروزی نمی‌رسید. **۲- لیلة المَبیت:** مربوط به پیامبراسلام (ص) است شبی که قرار بود کفار قریش، پیامبر (ص) را به قتل برسانند، پیامبر (ص) از طریق وحی از ماجرا مطلع شد و حضرت علی (ع) در بستر پیامبر آرمیدند تا پیامبر (ص) مخفیانه مکه را به مقصد مدینه (یثرب) ترک کند. این داستان هم حکایت از تسلیم پیامبر (ص) و حضرت علی (ع) در برابر اوامر الهی و استقامت ایشان دارد. **۳- جنگ احد:** مربوط به پیامبر اسلام (ص) است. یکی از غزوه‌های پیامبر (ص) که در ابتدا پیروزی با مسلمانان بود تا اینکه عده‌ای به قصد غنایم جنگی پست خود را ترک کردند و بدین‌وسیله موجبات شکست جنگ را پدید آوردند و اگر استقامت پیامبر (ص)، حضرت علی (ع) و تعدادی از یاران با وفای پیامبر (ص) نبود، پیامبر (ص) به شهادت می‌رسیدند.

فعالیت کلاسی

۵۰

در آیات زیر مشرکان به خاطر چه کارهایی سرزنش شده‌اند و از آنها خواسته شده که آنها را ترک کنند؟

«وَ یَعبُدونَ مِن دونِ اللهِ ما لَم یُنزِّل به سُلطاناً و ما لَیسَ لَهُم بِهِ عِلمٌ»

ترجمه: آنها غیر از خداوند، چیزهایی را می‌پرستند که او هیچ‌گونه دلیلی بر آن نازل نکرده است، و چیزهایی را می‌پرستند که علم و آگاهی به آن ندارند!

مشرکان به جهت پیروی از عقاید باطلی که دلیلی محکم برای برگزیدن آنها و پرستش آنها ندارند و نیز دانشی در مورد آنچه می‌پرستند ندارند، سرزنش شده‌اند.

«فَلِمَ تُحاجّونَ فی‌ما لَیسَ لَکُم بِهِ عِلمٌ وَ اللهُ یَعلَمُ و اَنتُم لاتَعلَمونَ» ترجمه: چرا دربارهٔ آنچه آگاه نیستید، گفت‌وگو می‌کنید؟! در حالی که خدا می‌داند، و شما نمی‌دانید.

یکی از کارهایی که مشرکان برای اثبات حقّانیت خود انجام می‌دادند، سخن گفتن دربارهٔ چیزهایی بود که هیچ‌گونه آگاهی دربارهٔ آن نداشتند و این‌گونه عقاید باطل خود را بیان می‌کردند؛ لذا از آنها خواسته می‌شود دربارهٔ آنچه نمی‌دانند اصرار نورزند و اینکه تنها خداست که همه‌چیز را می‌داند.

«وَ خَرقوا لَهُ بَنینَ و بَناتٍ بِغَیرِ عِلمٍ» ترجمه: آنان برای خدا، بدون آگاهی، پسران و دخترانی ساختند.

مشرکان به دلیل ناآگاهی، پاره‌ای از صفات خداوند را آن‌گونه که خود می‌پنداشتند و نتیجهٔ عقاید باطل آنان بود، دستخوش تغییر قرار دادند و خداوند را دارای فرزند توصیف کردند که خداوند گفتار آنان را دروغ و از روی جهل بیان می‌کند.

فعالیت کلاسی

۵۲

در منطقه‌ای که در آن زندگی می‌کنید چه خرافه‌هایی وجود دارد؟ به نظر شما چرا مردم به دنبال این امور می‌روند؟

۱- اگر موی سر را در راه بریزند، گنجشک برده و با آن لانه می‌سازد و صاحب مو سرگیجه می‌گیرد. ۲- اگر ناخن گرفته شده را زیر دست و پا بریزند، فقر می‌آورد. ۳- دندان افتاده را باید سه بار شست و سپس دفن کرد و در سوراخ دیوار گذاشت. تمامی خرافات ناشی از جهل و عقاید باطل است و باید با آنها مبارزه کرد.

خودت را امتحان کن

۵۲

۱- یک نمونه از موارد تسلیم پیامبران الهی در برابر دستورات خداوند را بیان کنید. حضرت ایوب که می‌دید تمامی مشکلات و سختی‌هایی که در زندگی برایش پیش می‌آید، به خواست خداوند و برای امتحان کردن اوست، در برابر تمامی آنها صبر کرد و خود را خواست خداوند نشان داد.

BIAMOZ.com

۲- چرا پیامبران الهی در راه انجام دستورات خداوند استقامت فراوانی می‌کردند؟ زیرا به راه خود و آنچه به آن دعوت می‌کردند ایمان داشتند.

۳- سه مورد از ویژگی‌های اصلی پیامبران را نام ببرید. ۱- تسلیم در برابر امر خداوند ۲- استقامت و پایداری در راه خدا ۳- پیروی نکردن از عقاید باطل و مبارزه با آنها

ارزشیابی مستمر

الف) گزینهٔ صحیح را انتخاب کنید. (۱ نمره)

۱- آیا شایسته است پیامبران را در زندگی خود سرمشق قرار دهیم؟ ☐بله ☐خیر

۲- آیا اسلام به معنای تسلیم محض خواسته‌های خدا بودن است؟ ☐بله ☐خیر

ب) صحیح یا غلط بودن جمله‌های زیر را مشخص کنید. (۱)

۳- همهٔ پیامبران جز پیامبر اکرم (ص) بر دینی غیر از اسلام بوده‌اند. ☐صحیح ☐غلط

۴- دعوت مردم به یکتاپرستی، مهم‌ترین رسالت تمام پیامبران بوده است. ☐صحیح ☐غلط

ج) گزینه‌های درست را با علامت ✗ مشخص کنید. (۱)

۵- چرا مردم بت می‌پرستیدند؟

الف) خیر را از بت‌ها می‌دانستند. ب) شر را از بت‌ها می‌دانستند.

ج) خیر و شرّ را از بت‌ها می‌دانستند. د) اثر خوبی در زندگی داشتند.

۶- رمّال کیست؟

الف) کسی که با قهوه فال می‌گیرد.

ب) کسی که ادّعای بیان آینده را با نگاه کردن به کف دست دارد.

ج) کسی که ادّعای پیشگویی با رمل و اسطرلاب دارد.

د) فرد فریبکار

ج) جاهای خالی را با کلمه‌های مناسب پر کنید. (۱)

۷- پیامبران الهی با وجود مشکلات در برابر تمامی آنها ..... می‌کردند.

۸- پیامبران اطمینان داشتند که ..... کلید دست یافتن به وعده‌های بزرگ الهی است.

د) مرتب کنید. (۱)

۹- عبارت‌های زیر را مرتب کنید و به سخنی زیبا از حضرت صالح(ع) دست یابید.

الف) بر سر شما ب) می‌آید به خاطر ج) کارهایتان است. د) این بلاهایی که

و) به سؤال‌های زیر پاسخ کامل دهید. (۵)

۱۰- مردم پس از دریافت دین خداوند از پیامبران دو گروه می‌شدند. هر کدام را مختصراً توضیح دهید.

۱۱- چرا شایسته است پیامبران را سرمشق قرار دهیم؟

۱۲- حضرت ابراهیم تسلیم خود را در برابر خداوند چگونه به نمایش در آورد؟

پاسخ ارزشیابی مستمر

۱ بله (۰/۵) ۲ بله (۰/۵) ۳ غلط (۰/۵) ۴ صحیح (۰/۵) ۵ گزینهٔ (ج)، (۰/۵) ۶ گزینهٔ (ج)، (۰/۵) ۷ صبر (۰/۵) ۸ استقامت (۰/۵) ۹ د، الف، ب، ج (هرکدام (۰/۲۵)) ۱۰ گروه اوّل: دعوت پیامبران را می‌پذیرفتند و با عمل به تعالیم آنان، نه تنها خود را از مشکلات متعدد نجات می‌دادند، بلکه رستگاری ابدی را نیز نصیب خود می‌کردند. گروه دوم: به لذت‌های زودگذر دنیا دل خوش می‌کردند و با این تصور که با پذیرش دین، دنیای آنها به خطر می‌افتد زندگی ابدی خود را نابود می‌کردند. (۲) ۱۱ زیرا آنها بهترین مردم زمان خود بوده‌اند. (۱) ۱۲ خداوند به حضرت ابراهیم (ع) دستور داد، زن و فرزند کوچک خود را در سرزمین مکه که در آن زمان سرزمینی بدون آب و آبادانی بود و امکانی برای زندگی نداشت، اسکان دهد. حضرت ابراهیم (ع) نیز با اطمینان خاطر به این دستور عمل کرد. (۲)

BIAMOZ.com

۵ درس آخرین پیامبر و آخرین پیام

چکیدهٔ درس

- پیامبر اکرم (ص) آخرین فرستادهٔ الهی و قرآن کریم آخرین کتاب آسمانی است.
- زندگی انسان از ابتدای خلقت تا کنون همانند کاروانی است که حرکت آن تا روز قیامت نیز ادامه خواهد داشت. این کاروان به راهنما نیاز دارد. حضرت آدم (ع)، اولین این راهنمایان بود. فرستادن پیامبران متعدد از سوی خداوند ادامه یافت، تا اینکه آخرین پیامبر را نیز فرستاد.
- پیامبر اکرم (ص) خاتم پیامبران است؛ یعنی با آمدن ایشان سلسلهٔ ارسال انبیا پایان یافت.

✪ ویژگی‌های پیامبر اسلام (ص): ۱- همهٔ ویژگی‌های مثبت اخلاقی پیامبران سابق را داشت ۲- بالاترین درجهٔ رشد معنوی را نزد خداوند دارا بود.

✪ ویژگی‌های مردم زمان پیامبر اکرم (ص): ۱- توانایی دریافت و درک وحی الهی ۲- توانایی مراقبت از وحی الهی تا تحریف نشود ۳- محافظت از گفته‌های پیامبر اکرم (ص) برای جلوگیری از تغییر آن.

✪ پیام الهی قرآن نام دارد.

مطالب قرآن سه دسته‌اند

۱- آفرینندهٔ جهان خداوند یگانه است و جز او هیچ خدایی وجود ندارد.
۲- تنها راه رستگاری انسان‌ها، در عمل کردن به دستورات اوست و راه دیگری وجود ندارد.
۳- خداوند روزی تمام آسمان‌ها و زمین را بر خواهد چید و در قیامت با حسابرسی به کارهای بندگانش، نیکوکاران را به بهشت و گناهکاران را به جهنّم خواهد فرستاد.

مزایای قرآن

۱- به راه سعادت هدایت می‌کند.
۲- پاسخ تمامی پرسش‌های اساسی انسان را می‌دهد.
۳- ارزشمندترین کتاب روی زمین است.
۴- ما می‌توانیم به راحتی از آن استفاده کنیم.
۵- قرآن تنها کتاب آسمانی بدون تحریف و تغییر است.

راه‌های استفاده از قرآن

۱- بتوانیم قرآن را به راحتی بخوانیم.
۲- بعد از کسب توانایی قرائت، آن را بفهمیم، معانی آیات و جملاتش را درک کنیم و متوجه پیام و مقصود خداوند شویم.
۳- به پیام‌ها و معارف موجود در قرآن عمل کنیم.

واژگان تازه

رِجالِکُم:	مردانتان	یَهدی:	هدایت می‌کند
اَقوَمُ:	استوارترین	نُنَزِّلُ:	فرستادیم
ماکانَ:	نیست		

آیات قرآنی

«ما کانَ محمَّدٌ أَبا اَحَدٍ مِن رِجالِکُم وَ لٰکِن رَسولَ اللهِ و خاتَمَ النَّبِیّینَ» (احزاب، ۴۰)

ترجمه: محمّد پدر هیچ یک از مردان شما نیست؛ بلکه فرستاده خدا و خاتم پیامبران است.

پیام قرآنی: اطاعت پیامبر (ص) فقط به خاطر مقام رسالت اوست و نه احیاناً رابطهٔ پدری و فرزندی.

«اِنَّ هذَا القرآنَ یَهدی لِلَّتی هِیَ اقوَمُ (اسراء: ۹) و نُنَزِّلُ مِن القُرآنِ ما هُوَ شِفاءٌ و رَحمَةٌ لِلمُؤمِنینَ» (اسراء، ۸۲)

ترجمه: این قرآن، به راهی که استوارترین راه‌هاست، هدایت می‌کند. و ما آنچه از قرآن فرستادیم شفای دل و رحمت الهی برای اهل ایمان است.

پیام قرآنی: قرآن کریم به واسطهٔ راهنمایی، نظم، تبرّک و توحیدش شفای دردهای دنیوی و اخروی مردم است.

«وَلَقَد یَسَّرنَا القرآنَ لِلذِّکرِ فَهَل مِن مُدَّکِرٍ» (قمر، ۱۷)

ترجمه: و قطعاً قرآن را برای پندآموزی آسان کرده‌ایم، پس آیا پند گیرنده‌ای هست؟

پیام قرآنی: قرآن عباراتی دارد که فهم مقصودهای آن برای همه ساده و عمیق است.

BIAMOZ.com

فعالیت کلاسی ۵۵

به نظر شما چرا خداوند با پیامبری حضرت محمد صلی الله علیه و آله به کار ارسال راهنما برای کاروان بشریت پایان داد؟

خداوند با آخرین پیامبر، راه تمامی پیامبران را، که به مرور زمان کم‌رنگ و یا تحریف شده بود، بار دیگر روشن ساخت. تمامی انحرافاتی را که در ادیان سابق ایجاد شده بود تصحیح کرد و صراط مستقیم خود را آشکارا به مردم نشان داد.

فعالیت کلاسی ۵۸

براساس این شعر، جایگاه پیامبر اکرم و دین اسلام را در میان سایر پیامبران و ادیان گذشته توضیح دهید:

چون که صد آمد نود هم پیش ماست نام احمد نام جمله انبیاست.

دین اسلام دینی کامل است که علاوه بر پاسخ به سؤالات اساسی، پاسخ‌گوی سؤالات خاص هر دورهٔ زمانی هم هست خداوند با آخرین و بهترین فرستادهٔ خود پیامی را برای انسان‌ها فرستاد که تا روز قیامت برای هدایت آنها کافی است، اما سایر ادیان این‌گونه نبودند.

فعالیت کلاسی ۵۹

یک‌بار دیگر به سؤالات اساسی انسان که در درس «دین راستین» بیان شد، نگاه کنید و بگویید پاسخ هر کدام از این سؤالات در کدام‌یک از سه بخش معارف قرآنی که گفته شد، می‌توان یافت؟ با کشیدن خط به یکدیگر وصل کنید.

بخش اول	بخش دوم	بخش سوم
۱- هدف از خلقت ما انسان‌ها چیست؟ ۲- چه‌کسی می‌تواند به همهٔ پرسش‌ها جواب دقیق و قابل اعتماد دهد؟	۲- در چه جهانی زندگی می‌کنیم؟ ۳- وظایف و مسئولیت‌های ما در این جهان چیست؟	۴- آیا به غیر از زندگی این دنیا، زندگی دیگری نیز خواهیم داشت؟ ۵- ویژگی‌های دنیای دیگر چیست؟ چه ارتباطی میان این دنیا و دنیای دیگر است؟

سؤال متن ۶۰

چگونه می‌توانیم با قرآن ارتباط برقرار کنیم و آن را واقعاً کتاب راهنمای زندگی خود قرار دهیم؟ گام اول: بتوانیم قرآن را به راحتی بخوانیم. گام دوم: معانی آیات و جملاتش را درک کنیم. گام سوم: به پیام‌ها و معارف موجود در قرآن عمل کنیم.

فعالیت کلاسی ۶۲

پیام‌های قرآنی زیر را بخوانید و بگویید هرکدام مربوط به کدام یک از گام‌های استفاده از قرآن است:

«هرقدر که می‌توانید قرآن بخوانید.» ← گام اوّل

«قرآن برای هدایت همهٔ مردم است.» ← گام سوم

«در قرآن بهترین قصه‌ها برای پند گرفتن انسان وجود دارد.» ← گام دوم

«برای مؤمنان شفا و رحمت است.» ← گام سوم

«وقتی قرآن می‌خوانید از شرّ شیطان به خداوند پناه ببرید.» یعنی در ابتدای قرآن خواندن بگویید «اعوذ بالله من الشیطان الرجیم» ← گام اول

«وقتی قرآن خوانده می‌شود به آن گوش کنید و ساکت باشید تا شامل رحمت الهی شوید.» ← گام سوم

خودت را امتحان کن ۶۲

۱- چرا خداوند پیامبر اکرم(ص) و قرآن کریم را آخرین پیامبر و آخرین پیام خود قرار داد؟ خداوند با آخرین پیامبر پیامی را برای انسان فرستاد که تا روز قیامت برای هدایت او کافی است و آن قرآن است که به بهترین راه هدایت می‌کند.

۲- کل محتوای قرآن که در سه گروه دسته‌بندی شده بود را به‌صورت مختصر بیان کنید. ۱- آفرینندهٔ جهان خداوند یگانه است و جز او هیچ خدایی وجود ندارد. ۲- تنها راه رستگاری انسان‌ها، در عمل کردن به دستورات اوست و راه دیگری وجود ندارد. ۳- خداوند روزی تمام آسمان‌ها و زمین را برخواهد چید و در قیامت با حسابرسی به کارهای بندگانش، نیکوکاران را به بهشت و گناهکاران را به جهنّم خواهد فرستاد.

۳- گام‌های بهره‌مندی از قرآن کریم را بیان کنید. گام اوّل: بتوانیم قرآن را به راحتی بخوانیم. گام دوم: بعد از کسب توانایی قرائت، آن را بفهمیم؛ معانی آیات و جملاتش را درک کنیم و متوجه پیام و مقصود خداوند شویم. گام سوم: به پیام‌ها و معارف موجود در قرآن عمل کنیم.

BIAMOZ.com

ارزشیابی مستمر

الف) گزینهٔ صحیح را انتخاب کنید. (۱ نمره)

۱- آیا کامل‌ترین دین اسلام است؟ ☐ بله ☐ خیر

۲- آیا سوره‌های قرآن حدود ۶۳۰۰ آیه دارد؟ ☐ بله ☐ خیر

ب) صحیح یا غلط بودن جمله‌های زیر را مشخص کنید.

۳- خاتم پیامبران یعنی با آمدن ایشان سلسلهٔ ارسال انبیاء پایان یافت. ☐ صحیح ☐ غلط

۴- وقتی قرآن خوانده می‌شود، با هم صحبت کنیم و به آن گوش دهیم. ☐ صحیح ☐ غلط

ج) گزینه‌های درست را با علامت × مشخص کنید. (۱)

۵- بالاترین درجهٔ رشد معنوی مربوط به کدام پیامبر است؟

الف) حضرت آدم (ع) ب) حضرت عیسی (ع) ج) حضرت موسی (ع) د) حضرت محمّد(ص)

۶- در ابتدای قرآن خواندن کدام‌یک از عبارات زیر را به‌کار ببریم؟

الف) اعوذ بالله من الشیطان الرجیم ب) بسم الله الرحمن الرحیم

ج) اللهم صلّ علی محمد و آل محمد د) سبحان ربی العظیم و بحمده

د) جاهای خالی را با کلمه‌های مناسب پر کنید. (۱)

۷- خداوند قرآن را به ..... تشبیه کرده است.

۸- توضیح کامل قرآن برعهدهٔ ..... و اهل بیت (ع) گذاشته شده است.

هـ) به سؤال‌های زیر پاسخ کامل دهید. (۶)

۹- خواسته‌های خداوند از مسلمانان در مورد قرآن چیست؟ (۲ مورد)

۱۰- دو مورد از خصوصیات مردم در زمان پیامبر اکرم(ص) را بیان کنید.

۱۱- چرا پیامبران یکی پس از دیگری برای هدایت مردم فرستاده می‌شدند؟

۱۲- ویژگی منحصر به فرد پیام‌های قرآنی چیست؟

پاسخ ارزشیابی مستمر

۱ بله (۰/۵) ۲ خیر (۰/۵) ۳ صحیح (۰/۵) ۴ غلط (۰/۵) ۵ گزینهٔ (د) (۰/۵) ۶ گزینهٔ (الف)، (۰/۵) ۷ نور (۰/۵) ۸ پیامبر اکرم (ص) (۰/۵) ۹ ۱) هرقدر که می‌توانید قرآن بخوانید. (۱) ۲) وقتی قرآن می‌خوانید از شرّ شیطان به خداوند پناه ببرید. (۱) ۱۰ ۱) توانایی دریافت و درک پیام الهی (۰/۵) ۲) محافظت و مراقبت از وحی الهی (۰/۵) ۱۱ زیرا با مرگ پیامبران عده‌ای مردم را از دین الهی منحرف می‌کردند و این کار باعث می‌شد نسل‌های بعدی به دین حقیقی دسترسی نداشته باشند؛ به همین دلیل بعد از مدتی پیامبر دیگری فرستاده می‌شد تا تحریف‌ها را اصلاح کند. (۲) ۱۲ پیام‌های قرآنی موجب آرامش و سلامتی دل مؤمنان می‌شود. (۱)

درس ۶ خورشید پنهان

چکیدهٔ درس

✪ اتفاقات پس از ظهور امام زمان (عج)

۱- عدالت سراسر جهان را فرا می‌گیرد.
۲- علم و دانش شکوفا می‌شود.
۳- حرص و طمع و ثروت‌اندوزی از میان جامعه رخت برمی‌بندد.
۴- از آسمان و زمین برکت می‌بارد.
۵- انسان‌ها در برابر بت و انسان‌های دیگر سر تعظیم فرود نمی‌آورند.

- آنچه به عنوان نیروی عظیم، شیعیان را به ایستادگی و حرکت و تلاش تشویق کرده است، امید به آینده‌ای روشن بوده است.
- اعتقاد به ظهور منجی مختص شیعیان نیست، بلکه سایر مسلمانان و سایر ادیان نیز بدان معتقدند.
- داشتن عمر طولانی با توجه به آیات قرآن کریم و دانش پزشکی ناممکن نیست.
- هیچ‌کس نمی‌تواند زمان دقیق قیام آن حضرت را مشخص سازد.

BIAMOZ.com

✪ شرایط ظهور
۱- آمادگی مردم جهان برای همراهی با قیام امام
۲- وجود یاران باوفایی که تا پای جان در راه اهداف و آرمان‌های امام بایستند.

یاری امام زمان (عج) یعنی یاری دین خدا و این کار مخصوص دوران ظهور نیست.

✪ امام رضا (ع) می‌فرماید: «انتظار فرج به چند چیز است: صبور بودن، خوش‌رفتاری، همسایه‌داری، ترویج کارهای نیک، خودداری از آزار و اذیت دیگران، گشاده‌رویی، خیرخواهی و مهربانی با مؤمنان.»

۶۶

فعالیت کلاسی

به نظر شما در دوران ظهور امام زمان (عج) چه تغییراتی در اخلاق مردم، ارتباط کشورهای مختلف با یکدیگر، پیشرفت‌های علمی و وضعیت اقتصادی جامعه رخ خواهد داد؟ در دوران ظهور امام زمان (عج) اخلاق مردم تبدیل به اخلاق الهی تبدل می‌شود و به دنبال آن به دلیل یک‌رنگ شدن مردم ارتباطات ملل یکدست شده و وسعت می‌یابد. در نتیجه، عدالت حاکم می‌شود و بر اثر عوامل ذکر شده و تمرکز بر علم و دانش، دانش به حدّ اعلای خود می‌رسد.

۶۸

فعالیت کلاسی

به نظر شما چرا برخی سعی می‌کنند قیام امام زمان علیه‌السلام را قیامی خشونت‌بار و همراه با قتل و کشتار فراوان نشان دهند؟ زیرا ظهور امام (عج) مخالف منافع آنان است و بدین‌وسیله سعی دارند مردم را از امام و قیام آن‌حضرت دور سازند.

۶۹

فعالیت کلاسی

با دوستان خود گفت‌وگو کنید و بگویید برای اینکه ما نیز لیاقت حضور در جمع یاران امام زمان علیه‌السلام را داشته باشیم، چگونه باید زندگی کنیم؟ با صبوری، خوش‌رفتاری، همسایه‌داری، ترویج کارهای نیک، آزار ندادن دیگران، خوش‌رویی و مهربانی با مردم می‌توانیم از یاران آن حضرت باشیم.

۷۰

فعالیت کلاسی

در حدیث امام رضا علیه‌السلام به برخی از ویژگی‌های منتظران واقعی امام زمان علیه‌السلام اشاره شده است. شما نیز ویژگی‌های دیگری را مشخص و دربارهٔ آنها در کلاس گفت‌وگو کنید. ۱- تقویت شناخت، ایمان و محبت به امام (ع)
۲- پیروی از امام (ع) ۳- آماده بودن خود و جامعه ۴- دعا برای ظهور امام (عج)

۷۲

خودت را امتحان کن

۱- در چند جمله کوتاه، اتفاقات بعد از ظهور امام زمان را توصیف کنید. ۱- عدالت سراسر جهان را فرا می‌گیرد.
۲- علم و دانش شکوفا می‌شود. ۳- حرص و ثروت‌اندوزی از بین می‌رود. ۴- برکات الهی زیاد می‌شود.
۵- انسان‌ها فقط خداوند را اطاعت می‌کنند.

۲- قرآن کریم خبر می‌دهد که حضرت نوح علیه‌السلام ۹۵۰ سال قوم خود را به سوی خدا دعوت می‌کرد. از این خبر چه نتیجه‌ای می‌توان گرفت؟ با توجه به این آیه، داشتن عمر طولانی برای انسان، غیرممکن نیست.

۳- با توجه به سخن امام رضا علیه‌السلام سه مورد از ویژگی‌های منتظران واقعی امام زمان علیه‌السلام را بنویسید.
۱- خیرخواهی و مهربانی با مؤمنان ۲- گشاده‌رویی ۳- همسایه‌داری

۴- دو شرط مهم از شرایط ظهور حضرت مهدی علیه‌السلام را بنویسید. ۱- آمادگی مردم جهان برای همراهی با قیام امام (عج) ۲- وجود یاران باوفایی که تا پای جان در راه اهداف و آرمان‌های امام (عج) بایستند.

پیشنهاد: در نامه‌ای به امام مهدی (عج) احساس خود دربارهٔ ایشان را در گفت‌وگویی صمیمانه به قلم بیاورید.

به نام خداوند بخشنده مهربان

سلام من به یوسف گم گشته‌ی دل زهرا و گل خوشبوی گلستان انتظار

ای دریای بی‌کران، ای آفتاب روشنی بخش زندگی من که از تلألو چشمانت که همانند خورشید صبح دم از درون پنجره‌های دلم عبور می‌کند و دل تاریک و سیاه مرا نورانی می‌کند. تو کلید در تنهایی من، من تو را محتاج. بیا و مرا صدا کن، دست‌هایم را بگیر و بلند کن مرا. یا مهدی ادرکنی

BIAMOZ.com

ارزشیابی مستمر

الف) گزینهٔ صحیح را انتخاب کنید. (۱ نمره)

۱- آیا اعتقاد به ظهور منجی، تنها به ما شیعیان اختصاص دارد؟ ☐ بله ☐ خیر

۲- آیا از نظر پزشکی داشتن عمر طولانی ممکن است؟ ☐ بله ☐ خیر

ب) صحیح یا غلط بودن جمله‌های زیر را مشخص کنید.

۳- در تعالیم مسیحیت و یهود نیز اعتقاد به نجات‌بخش به چشم می‌خورد. ☐ صحیح ☐ غلط

۴- پیش از آمدن امام زمان(عج) آرامش خاصی در جهان حکم‌فرماست. ☐ صحیح ☐ غلط

ج) گزینه‌های درست را با علامت × مشخص کنید. (۱)

۵- تعداد یاران خاص امام زمان(عج) چند نفر است؟

الف) ۳۱۲ نفر ب) ۳۱۳ نفر ج) ۳۱۴ نفر د) ۳۱۵ نفر

۶- کدام گزینه جزء وظایف منتظران مورد نظر امام رضا(ع) نیست؟

الف) صبر ب) خوش‌رفتاری ج) همسایه‌داری د) دعا برای ظهور

د) جاهای خالی را با کلمه‌های مناسب پر کنید. (۱)

۷- یکی از شرایط ظهور امام(عج) وجود یاران باوفایی است که تا پای جان در راه ..... و آرمان‌های امام بایستند.

۸- یاری امام زمان(عج) یعنی یاری ..... و این کار مخصوص دوران ظهور نیست.

هـ) مرتب کنید. (۱)

۹- عبارت‌های زیر را مرتب کنید و به سخنی زیبا از پیامبر اکرم(ص) دست یابید.

الف) در روزگاری که مردم گرفتار اختلاف و تزلزلی هستند.

ب) از عدل و داد، آکنده می‌سازد.

ج) شما را بشارت باد به مهدی، مردی از خاندان من

د) قیام می‌کند و زمین را همچنان که از جور و ستم پر شده

و) به سؤال‌های زیر پاسخ کامل دهید. (۵)

۱۰- کدام عامل شیعیان را به ایستادگی و حرکت و تلاش تشویق کرده است؟

۱۱- چه کسانی یار امام زمان(عج) محسوب می‌شوند؟

۱۲- دو شرط مهم از شرایط ظهور حضرت مهدی(عج) را بنویسید.

پاسخ ارزشیابی مستمر

۱ خیر (۰/۵) ۲ بله (۰/۵) ۳ صحیح (۰/۵) ۴ غلط (۰/۵) ۵ گزینهٔ (ب) (۰/۵) ۶ گزینهٔ (د) (۰/۵) ۷ اهداف (۰/۵) ۸ دین خدا (۰/۵) ۹ ج، الف، د، ب (هر کدام (۰/۲۵)) ۱۰ امید به آینده‌ای روشن و سراسر شور و اشتیاق (۱) ۱۱ کسانی‌که با انجام واجبات دینی، دوری از گناهان، گره‌گشایی از کار گرفتاران و اخلاق نیک، باعث خوشحالی امام زمان(عج) می‌شوند. (۲) ۱۲ ۱- آمادگی مردم جهان برای همراهی با قیام امام (عج) (۱) ۲- وجود یاران باوفا (۱)

BIAMOZ.com

۷ درس در عصر غیبت

چکیدهٔ درس:

- در زمانی که مردم به امام دسترسی ندارند، در حلّ مشکلات خود به کسانی که صلاحیت ادارهٔ جامعه را دارند، مراجعه می‌کنند.
- پس از رحلت رسول خدا (ص) امامان (ع) تلاش‌های بسیاری برای اجرای دستورات الهی و هدایت مردم به دین راستین انجام دادند، اما با موانعی مواجه شدند تا آنکه غیبت اتفاق افتاد.

موانع موجود بر سر راه امامان(ع):
۱- حاکمان زورگو و ظالمان زمان
۲- ترس مردم از حاکمان و نیز دل‌بستن به دنیای زودگذر

- اسلام‌شناسان و فقیهان واقعی کسانی هستند که در سخنان و راهنمایی‌هایشان پیرو سخنان معصومین‌اند و در هر مسئله‌ای نظر پیامبر اکرم(ص) و امامان (ع) را برای مردم بازگو می‌کنند.

ولایت فقیه: رهبری و هدایت جامعه توسط یک فقیه جامع الشرایط.

ولی فقیه: اسلام‌شناسی است دانا، شجاع، مدیر و مدبر که در هر زمان با در نظر گرفتن مصلحت جامعهٔ اسلامی، از تمام توان و امکانات برای پاسداری از دین و اجرای احکام الهی در جامعه استفاده می‌کند و نمی‌گذارد دشمنان اسلام با به خطر انداختن کشور اسلامی مانع اجرای دستورات خدا شوند، مانند: امام خمینی و آیت الله خامنه‌ای.

سؤال متن ۷۶

آیا می‌توانیم بگوییم که انسان‌ها در تمام این مدت هیچ نیازی به هدایت و رهبری نداشته‌اند؟ خیر.
پس تکلیف مردم در این زمان که عصر غیبت نامیده می‌شود، چیست؟ باید به سراغ کسانی بروند که سخنان اهل بیت(ع) را بازگو می‌کنند و به حلال و حرام آگاهند و احکام را می‌شناسند.
آیا آنها می‌توانند برای حل مشکلشان نزد هر حاکم یا پادشاهی بروند؟ خیر، کسی که این‌گونه به حاکمان مراجعه کند و با حکم آنان چیزی را به‌دست آورد، در حقیقت به طاغوت مراجعه کرده و خداوند در قرآن کریم مردم را از مراجعه به طاغوت نهی کرده است.
۱- عالمان دینی چه کسانی هستند؟ ۱- فقیه پرهیزکار ۲- حافظ دین خود ۳- رفتار بر خلاف هوای نفس خود ۴- مطیع دستور خداوند.
۲- آیا هر کسی که دربارهٔ مسائل دینی اظهارنظر می‌کند، شایستگی لازم برای هدایت مردم را دارد؟ خیر.

فعالیت کلاسی ۷۷

با توجه به حدیث بالا فقیهانی که هدایت مردم را در زمان غیبت امام زمان - عجّل الله تعالی فرجه الشریف - به عهده دارند، چه ویژگی‌هایی دارند؟ ۱- فقیه پرهیزکار ۲- حافظ دین خود ۳- رفتار بر خلاف هوای نفس خود ۴- مطیع دستور خداوند.

سؤال متن ۷۷

به نظر شما اگر هدایت و رهبری مردم به کسی سپرده شود که پرهیزکار نباشد و هر کاری که دلش بخواهد انجام دهد، چه اتفاقی در جامعه خواهد افتاد؟ جامعه از اسلام اصیل دور می‌افتد و بر اثر آن زمینه‌های نفوذ دشمنان اسلام مهیّا می‌شود.
آیا چنین فردی حاضر است با عدالت بین مردم رفتار کند؟ خیر.
آیا او احکام خدا را به نفع خود و اطرافیانش تغییر نخواهد داد؟ بله.

سؤال متن ۷۸

آیا شما کسی را می‌شناسید که تمام ویژگی‌های لازم را برای رهبری و هدایت مردم داشته باشد؟ بله - امام خامنه‌ای.
آیا چنین شخصیتی می‌تواند یک فرد عادی باشد؟ خیر.

خودت را امتحان کن ۸۱

۱- چه چیزی باعث شد تا امام مهدی علیه‌السلام به دستور خداوند از نظرها غائب شود؟ به دستور خداوند از نظرها پنهان شد تا در زمان و شرایطی مناسب که جامعه شایستگی درک حضور ایشان را داشته باشد، ظهور کند.

BIAMOZ.com

۲- باتوجه به حدیث امام صادق علیه‌السلام ویژگی‌های راهنمایان مردم را در عصر غیبت بیان کنید. ۱- فقیه پرهیزکار ۲- حافظ دین خود ۳- رفتار بر خلاف هوای نفس خود ۴- مطیع دستور خداوند

۳- توضیح دهید چرا مردم باید از ولی فقیه پیروی کنند؟ زیرا ولی فقیه اسلام‌شناسی است دانا، شجاع، مدیر و مدبر که در هر زمان با در نظر گرفتن مصلحت جامعهٔ اسلامی، از تمام توان و امکانات برای پاسداری از دین و اجرای احکام الهی در جامعه استفاده می‌کند و نمی‌گذارد دشمنان اسلام با به خطر انداختن کشور اسلامی مانع اجرای دستورات خدا شوند.

۴- سه مورد از ویژگی‌های امام خمینی رحمة الله علیه را بیان کنید. ۱- خلوص نیّت در دشمنی با ابرقدرت‌ها ۲- عابدی شب‌زنده‌دار ۳- سیاستمداری آگاه

ارزشیابی مستمر

۱- آیا اسلام‌شناسان واقعی پیرو سخنان معصومین‌اند؟ ☐ بله ☐ خیر

۲- آیا پس از رحلت رسول خدا (ص) هدایت مردم بر عهدهٔ فقها قرار گرفت؟ ☐ بله ☐ خیر

۳- فقیهان، نایب و جانشین امام زمان(عج) به شمار می‌روند. ☐ صحیح ☐ غلط

۴- امامان(ع) یکی پس از دیگری توسط حاکمان به شهادت می‌رسیدند. ☐ صحیح ☐ غلط

۵- دو مانع بزرگ بر سر راه امامان(ع) کدام‌یک از گزینه‌های زیر است؟
الف) حاکمان، مردم ب) علما، فقها ج) یهودیت، مسیحیت د) حاکمان، یهودیت

۶- خداوند در قرآن کریم در مورد مراجعه به طاغوت چه حکمی داده است؟
الف) امر ب) مباح ج) نهی د) اختیار

۷- خداوند در قرآن کریم مردم را از مراجعه به ..... نهی کرده است.

۸- به رهبری و هدایت مردم جامعه توسط یک فقیه جامع الشرایط، ..... گفته می‌شود.

۹- عبارت‌های زیر را مرتب کنید و به سخنی زیبا از امام صادق(ع) دست یابید.
الف) مانند یهودیانی‌اند که خداوند در قرآن آنان را به‌خاطر پیروی از عالمان بدکارشان سرزنش می‌کند.
ب) و در جمع‌آوری دنیا و اموال حرام حریص‌اند.
ج) مردمی که می‌بینند عالمانشان آشکارا گناه می‌کنند.
د) ولی باز هم از این گونه عالمان پیروی می‌کنند.

۱۰- ولی فقیه چه کسی است؟

۱۱- چرا فقیهان، نایب و جانشین امام زمان (عج) به‌شمار می‌روند؟

۱۲- چهار ویژگی آیت الله خامنه‌ای را بیان کنید.

پاسخ ارزشیابی مستمر

۱ بله (۰/۵) ۲ خیر (۰/۵) ۳ صحیح (۰/۵) ۴ غلط (۰/۵) ۵ گزینهٔ (الف)، (۰/۵) ۶ گزینهٔ (ج)، (۰/۵) ۷ طاغوت (۰/۵) ۸ ولایت فقیه (۰/۵) ۹ ج، ب، د، الف (۱) ۱۰ ولی فقیه، اسلام‌شناسی است دانا، شجاع، مدیر و مدبّر که در هر زمان با در نظر گرفتن مصلحت جامعهٔ اسلامی، از تمام توان و امکانات برای پاسداری از دین و اجرای احکام الهی در جامعه استفاده می‌کند و نمی‌گذارد دشمنان اسلام با به خطر انداختن کشور اسلامی مانع اجرای دستورات خدا شوند. (۲) ۱۱ زیرا در سخنان و راهنمایی‌هایشان، پیرو سخنان معصومین‌اند و در هر مسئله‌ای نظر پیامبر اکرم (ص) و امامان را به مردم بازگو می‌کنند. (۲) ۱۲ دوراندیشی، شجاعت، پرهیزکاری، وفاداری ایشان به امام و انقلاب اسلامی (۱)

BIAMOZ.com

فصل ۳ راه و توشه

درس ۸ وضو و تیمم

چکیدهٔ درس:

– راهی که ما انسان‌ها به سوی رستگاری طی می‌کنیم نیاز به توشه دارد.

- وضوهای واجب
  - ۱– هنگام نماز
  - ۲– هنگام لمس قرآن
  - ۳– هنگام طواف واجب حج
  - ۴– هنگام لمس اسماء ا...
- وضوهای مستحب
  - ۱– هنگام تلاوت قرآن کریم
  - ۲– هنگام همراه داشتن قرآن کریم
  - ۳– هنگام زیارت حرم امامان(ع)
  - ۴– هنگام رفتن به مسجد
  - ۵– هنگام زیارت اهل قبور
  - ۶– هنگام خوابیدن
- شرایط وضوی صحیح
  - ۱– پاک بودن آب وضو: اگر ندانیم و یا فراموش کنیم که آبی نجس است و با همان آب وضو بگیریم، وضوی ما باطل است.
  - ۲– مطلق بودن آب وضو: یعنی آبی خالص که با چیز دیگری آمیخته نشده باشد: آب باران و...
  - ۳– مباح بودن آب و ظرف آن: آب برای خودمان باشد یا صاحب آن راضی باشد.
  - ۴– پاک بودن اعضای وضو: در صورت نجاست عضو، ابتدا نجاست برطرف و بدن پاک شود سپس وضو گرفت.
  - ۵– نبودن مانع در اعضا: هنگام وضو چیزی که مانع رسیدن آب است، وجود نداشته باشد.
  - ۶– ترتیب: مراحل وضو به ترتیب انجام شود.
  - ۷– موالات: کارهای وضو پشت سرهم انجام شود و بین آنها فاصله نیندازیم.
- موارد تیمم به جای وضو
  - ۱– آب در دسترس است ولی غصبی، نجس یا خیلی گل‌آلود است.
  - ۲– آب کمی در اختیار دارد که اگر با آن وضو بگیرد، از تشنگی به سختی خواهد افتاد.
  - ۳– آب در اختیار نداشته باشد.
  - ۴– آب برای بدن او ضرر داشته باشد.
  - ۵– تهیهٔ آب سخت باشد، آن‌قدر سخت که مردم به سختی بیفتند.
- شیوهٔ انجام تیمم:
  - ۱– کف هر دو دست را با هم بر روی خاک پاک و یا هر چیز دیگری که تیمّم بر آن صحیح است می‌زنیم.
  - ۲– دست‌ها را بر بالای پیشانی گذاشته و آنها را تا ابروها و بالای بینی می‌کشیم.
  - ۳– کف دست چپ را بر پشت دست راست گذاشته و از مچ تا نوک انگشتان می‌کشیم.
  - ۴– کف دست راست را بر پشت دست چپ گذاشته و از مچ تا نوک انگشتان می‌کشیم.

فعالیت کلاسی ۸۷

الف) با ذکر دلیل مشخص کنید در کدام‌یک از موارد زیر، وضوی مکلف صحیح و در کدام‌یک، باطل است؟

■ **آب پاک در اختیار ندارد و به همین دلیل با گلاب وضو می‌گیرد.** وضو باطل است زیرا آب گلاب مضاف است و وضو با آب مضاف صحیح نیست.

■ **در هنگام سفر، از آب رودخانه وضو می‌گیرد.** وضو صحیح است، زیرا آب رودخانه جاری و عمومی است (غصبی نیست) و وضو با آن صحیح است.

■ **هنگام وضو گرفتن، کسی با تلفن با وی تماس بگیرد و او مشغول صحبت با او شود و بعد از پایان صحبت وضوی خود را ادامه دهد.** وضو باطل است، زیرا طبق موالات که از شروط وضوی صحیح است، کارهای وضو باید پشت سرهم انجام شود و نباید بین آنها فاصله بیفتد.

BIAMOZ.com

فعالیت کلاسی

۸۹

به کمک دوستان خود سه مورد دیگر از مواقعی که باید به جای وضو تیمم کرد را بیان کنید. ۱- به دلیل پیری، یا ترس از درد و ..... دسترسی به آب نداشته باشد. ۲- بدن و لباس نجس باشد و آب کمی داشته باشد، به طوری که اگر وضو بگیرد، آبی برای آب کشیدن بدن و لباس نمی‌ماند. ۳- وقت آن‌قدر کم باشد که اگر وضو بگیرد، مقداری یا تمام نمازش قضا می‌شود.

خودت را امتحان کن

۹۱

۱- از شرایط وضوی صحیح پنج مورد را نام ببرید و توضیح دهید. ۱- پاک بودن آب وضو، یعنی آب نجس نباشد. ۲- مطلق بودن آب وضو یعنی خالص باشد. ۳- مباح بودن آب و ظرف آن، یعنی آب برای خودمان باشد، یا صاحب آن راضی باشد. ۴- پاک بودن اعضای وضو، یعنی اعضا نجس نباشند و در صورت نجاست، بدن پاک شود. ۵- ترتیب، یعنی مراحل وضو به ترتیب انجام شود.

۲- سه مورد از مواردی که مکلف باید برای نماز، تیمم کند را بیان کنید. ۱- آب در دسترس دارد ولی غصبی، نجس یا خیلی گل‌آلود است. ۲- آب کمی در اختیار دارد که اگر با آن وضو بگیرد، از تشنگی به سختی خواهد افتاد. ۳- در جایی باشد که آب در اختیار نداشته باشد.

۳- شیوهٔ صحیح تیمم کردن را به صورت خلاصه، توضیح دهید. ۱- کف هر دو دست را با هم روی خاک پاک و یا هر چیز دیگری که تیمم بر آن صحیح است می‌زنیم. ۲- دست‌ها را بر بالای پیشانی گذاشته و آنها را تا ابروها و بالای بینی می‌کشیم. ۳- کف دست چپ را بر پشت دست راست گذاشته و از مچ تا نوک انگشتان می‌کشیم. ۴- کف دست راست را بر پشت دست چپ گذاشته و از مچ تا نوک انگشتان می‌کشیم.

پیشنهاد

۹۱

با مراجعه به رسالهٔ توضیح المسائل مرجع خود ببینید، تیمم علاوه بر خاک، بر چه چیزهای دیگری صحیح است؟
۱- ریگ پاک ۲- کلوخ پاک ۳- گل پخته مثل آجر و کوزه ۴- سنگ پاک به جز سنگ‌های قیمتی ۵- گردوغبار

ارزشیابی مستمر

الف) گزینهٔ صحیح را انتخاب کنید. (۱ نمره)

۱- آیا داشتن وضو به هنگام تلاوت قرآن کریم واجب است؟ ☐ بله ☐ خیر

۲- آیا وضو گرفتن فقط با آب مطلق صحیح است؟ ☐ بله ☐ خیر

ب) صحیح یا غلط بودن جمله‌های زیر را مشخص کنید. (۱)

۳- وقتی قصد داریم دستمان را به نوشته‌های قرآن بزنیم وضو واجب است. ☐ صحیح ☐ غلط

۴- انجام تمام مراحل وضو بدون ترتیب خاص نماز را باطل نمی‌کند. ☐ صحیح ☐ غلط

ج) گزینه‌های درست را با علامت × مشخص کنید. (۱)

۵- آب رودخانه جزو کدام دسته‌بندی آب ها محسوب می‌شود؟
الف) مضاف ب) مطلق ج) نجس د) قلیق

۶- کدام‌یک از موارد زیر وضو و تیمم را باطل نمی‌کند؟
الف) خارج شدن ادرار ب) خارج شدن مدفوع ج) به خواب رفتن د) بستن چشم بدون خواب

د) جاهای خالی را با کلمه‌های مناسب پر کنید. (۱/۵)

۷- در مرحلهٔ چهارم تیمم: کف دست ..... را بر پشت دست ..... گذاشته و از مچ تا نوک انگشتان می‌کشیم.

۸- آبی که با آن وضو می‌گیریم باید ..... باشد.

هـ) مرتب کنید. (۱)

۹- عبارت زیر را مرتب کنید و به سخنی زیبا از رسول اکرم (ص) دست یابید.
الف) بسیار وضو بگیر تا خداوند بر عمرت بیفزاید.
ب) این کار را انجام بده، کسی که با وضو می‌خوابد.
ج) بسترش تا صبح برای او مسجد خواهد بود و خوابش برای او نماز!
د) اگر برایت میسر است که شب و روز با وضو باشی.

BIAMOZ.com

و)به سؤال‌های زیر پاسخ کامل دهید.(۴/۵)

۱۰- دو مورد از مواردی که داشتن وضو واجب است نام ببرید.

۱۱- انواع آب را نام ببرید.

۱۲- از شرایط وضو موالات را تعریف کنید.

۱۳- حکم وضو گرفتن با آب‌های مکان‌های عمومی چیست؟

پاسخ ارزشیابی مستمر

۱ خیر (۰/۵) ۲ بله (۰/۵) ۳ صحیح (۰/۵) ۴ غلط (۰/۵) ۵ گزینهٔ (ب) (۰/۵) ۶ گزینهٔ (د) (۰/۵) ۷ راست (۰/۵)- چپ (۰/۵) ۸ پاک(۰/۵) ۹ الف، د، ب، ج (هرکدام (۰/۲۵)) ۱۰ ۱- وقتی می‌خواهیم نماز بخوانیم (۱) ۲- وقتی به حج می‌رویم و می‌خواهیم طواف واجب حج را به جای آوریم. (۱) ۱۱ ۱- مطلق (۰/۵) ۲- مضاف (۰/۵) ۱۲ واجب است کارهای وضو را پشت سرهم انجام دهیم و بین آنها فاصله نیندازیم. (۱) ۱۳ وضو گرفتن با آب‌هایی که در مکان‌های عمومی قرار دارند، صحیح است. (۰/۵)

۹ درس مُبطلات نماز۱

چکیدهٔ درس

- نمازی که با رعایت آداب و احکام خوانده شود، علاوه بر خشنودی خداوند، تأثیر بسیاری بر روح و روان انسان خواهد گذاشت.

○ برخی از مبطلات نماز:

۱- از بین رفتن یکی از شرایط نماز (پاکی لباس، پاکی بدن، داشتن وضو، غصبی نبودن لباس و مکان نمازگزار
۲- باطل شدن وضو
۳- روی برگرداندن از قبله
۴- خندیدن با صدای بلند (قهقهه) (لبخند زدن و یا خنده با صدا که عمدی نباشد نماز را باطل نمی‌کند.)
۵- حرف زدن در بین نماز
۶- به هم زدن صورت نماز
۷- خوردن و آشامیدن
۸- کم و زیاد کردن ارکان و واجبات نماز (اگر عمداً یا سهواً ارکان نماز را کم یا زیاد کند.)
۹- شک کردن در رکعت‌های نماز دو یا سه رکعتی

- نمازگزار می‌تواند در قنوت نماز به زبان فارسی یا هر زبان دیگری دعا کند.
- اگر نمازگزار اذکار نمازش را آن‌قدر تند و با عجله بگوید که تلفظ آنها صحیح نباشد، نمازش باطل می‌شود.
- شکستن نماز واجب از روی اختیار حرام است، ولی برای جلوگیری از ضرر مالی یا بدنی مانعی ندارد.
- اگر اذکار واجب نماز را در حال حرکت بگوید، نمازش باطل است.
- نمازگزار نباید در حال نماز به دیگران سلام کند، ولی اگر به او سلام کنند، باید جواب سلام را بدهد.

○ - سرفه، عطسه و خمیازه کشیدن نماز را باطل نمی‌کند.
- اگر نمازگزار بعد از نماز شک کند که هنگام نماز، کاری که نماز را باطل می‌کند انجام داده است یا نه، نمازش صحیح است.
○ - گریه کردن برای آمرزش گناهان در حال نماز (نه برای امور دنیوی) چه آهسته باشد و چه با صدای بلند، عمل پسندیده‌ای است.

۹۷

فعالیت کلاسی

باتوجه به موارد نه گانه‌ای که گفته شد، آیا در داستان ابتدای درس، نماز محسن باطل شده بود؟ خیر، زیرا در رکعت چهارم بوده و شک بین سه و چهار رکعت داشته که احکام مخصوصی دارد.

۹۸

فعالیت کلاسی

در هریک از موارد زیر توضیح دهید که آیا نماز نمازگزار، صحیح است یا خیر:

۱- خیلی عجله دارد و به همین دلیل بعضی از ذکرهای نماز را در حال حرکت می‌گوید. اگر نمازگزار اذکار واجب نماز را در حال حرکت بگوید، مثلاً بخشی از ذکر رکوع را در حالی بگوید که دارد از رکوع بر می‌خیزد، نمازش باطل می‌شود.

۲- وسط اتاق نماز می‌خواند به‌طوری که برادر کوچکش محکم با سه چرخه به پایش می‌کوبد! او هم بی‌اختیار فریاد می‌زند: آخ! و بعد از کمی سکوت، نمازش را ادامه می‌دهد و بعد از پایان نماز هم دو سجدهٔ سهو انجام می‌دهد. نماز صحیح است، زیرا عمدی در کار نبوده است.

BIAMOZ.com

۳- مشغول خواندن حمد و سوره است که ناگهان صدای بلندی می‌شنود، بی‌اختیار برمی‌گردد و به پشت سرش نگاه می‌کند. سپس خیلی زود رو به قبله برمی‌گردد و بقیهٔ حمد و سوره‌اش را می‌خواند. نماز باطل است و فرقی بین عمدی یا سهوی بودن این کار نیست.

۴- در حالی‌که در مقابل تلویزیون نماز می‌خواند، خواهرزاده کوچکش تلویزیون را روشن می‌کند. با دیدن یکی از صحنه‌های فیلم خنده‌اش می‌گیرد، ولی با تلاش فراوان خودش را کنترل می‌کند و فقط آرام می‌خندد. نماز صحیح است. لبخند زدن و یا خنده با صدایی که عمدی نباشد، نماز را باطل نمی‌کند.

۵- در بین نماز، گوشی تلفن همراهش زنگ می‌زند، بدون اینکه ذکر بگوید، آن را از جیبش در می‌آورد و نگاه می‌کند و سپس خاموش می‌کند و نمازش را ادامه می‌دهد. اگر موالات نماز به هم نخورد و طول نکشد، ممکن است نماز باطل نباشد.

۶- در نماز چهار رکعتی وقتی سر از سجده بر می‌دارد، شک می‌کند که در رکعت دوم است یا رکعت سوم. نماز باطل نیست و باید طبق احکام شک در نماز رفتار نماید.

خودت را امتحان کن

۹۹

۱- پنج مورد از مبطلات نماز را نام ببرید. ۱- از بین رفتن یکی از شرایط نماز ۲- باطل شدن وضو ۳- روی برگرداندن از قبله ۴- حرف زدن در بین نماز ۵- خندیدن با صدای بلند (قهقهه)

۲- در چه زمانی انسان می‌تواند جواب سلام کسی را که در نماز به او سلام کرده است، ندهد؟ سلامی که سلام به حساب نمی‌آید یا از روی تمسخر انجام می‌شود.

۳- اگر نماز گزار در نماز مغرب شک کند که دو رکعت خوانده است یا سه رکعت، نمازش چه حکمی دارد؟ نمازش باطل است.

ارزشیابی مستمر

۱- آیا هرجای نماز که شک کنیم، نمازمان باطل می‌شود؟ ☐ بله ☐ خیر

۲- آیا اگر عمداً ارکان نماز را کم و زیاد کنیم نماز باطل می‌شود؟ ☐ بله ☐ خیر

۳- لبخند زدن نماز را باطل می‌کند. ☐ صحیح ☐ غلط

۴- گریه کردن برای امور دنیوی نماز را باطل می‌کند. ☐ صحیح ☐ غلط

۵- روی برگرداندن از قبله در چه صورتی باعث ابطال نماز می‌شود؟

الف) عمدی **ب) سهوی** **ج) عمدی یا سهوی** **د) هیچ‌کدام**

۶- کدام‌یک از شک‌های زیر باعث ابطال نماز می‌شود؟

الف) شک در دو رکعت اوّل نماز چهار رکعتی **ب) شک در دو رکعت آخر نمازهای چهاررکعتی**

ج) شک در رکعات سه و چهار نماز چهار رکعتی **د) شک در رکعات چهار و پنج نماز چهار رکعتی**

۷- سرفه، ..... و خمیازه کشیدن نماز را باطل نمی‌کند.

۸- اگر نماز گزار در بین نماز ..... سخن بگوید نمازش باطل می‌شود.

۹- دو نتیجه از نتایج نمازی را که با رعایت آداب و احکام خوانده شود بیان کنید.

۱۰- چهار مورد از مبطلات نماز را نام ببرید.

۱۱- شکستن نماز واجب از روی اختیار چه حکمی دارد؟

۱۲- اگر نمازگزار در رکعات دو و سه شک کند چه حکمی دارد؟

۱۳- در چه صورتی شکستن نماز مانعی ندارد؟

BIAMOZ.com

پاسخ ارزشیابی مستمر

۱ خیر (۰/۵) ۲ بله (۰/۵) ۳ غلط (۰/۵) ۴ صحیح (۰/۵) ۵ گزینهٔ (ج) (۰/۵) ۶ گزینهٔ (الف) (۰/۵)
۷ عطسه (۰/۵) ۸ عمداً (۰/۵) ۹ ۱- جلب خشنودی خداوند (۰/۵) ۲- تأثیر بر روح و روان انسان (۰/۵)
۱۰ ۱- شک کردن در رکعت‌های نماز دو یا سه رکعتی (۰/۵)۲- کم و زیاد کردن ارکان واجب نماز (۰/۵) ۳- خوردن و آشامیدن (۰/۵) ۴- به هم زدن صورت نماز (۰/۵) (یا حرف زدن در بین نماز، خندیدن با صدای بلند، روی برگرداندن از قبله، باطل شدن وضو، از بین رفتن یکی از شرایط نماز) ۱۱ حرام است (۰/۵) ۱۲ .اگر شک کند که در رکعت چندم نماز است (۰/۵) و با کمی فکر و تأمل نیز شک او برطرف نشود، (۰/۵) نمازش باطل می‌شود. (۰/۵) ۱۳ .برای جلوگیری از ضرر مالی (۰/۵) یا بدنی مانعی ندارد. (۰/۵)

فصل ۴ اخلاق

درس ۱۰ همدلی و همراهی

چکیدهٔ درس

- انتخاب دوست یکی از مهم‌ترین اتفاقات زندگی است.
- نیازهای انسان تنها به امور جسمی محدود نمی‌شود و نیازهای روحی اگر مهم‌تر نباشد، یقیناً کم اهمیت‌تر از نیازهای جسمی نیست.

برخی ویژگی‌های دوست خوب از نظر قرآن کریم و پیشوایان(ع)
۱- به زیبایی خرد آراسته و اهل فکر و اندیشه باشد.
۲- نه تنها خود اهل گناه نیست، بلکه از گناه دیگران نیز ناراحت می‌شود.
۳- خیرخواه دوستانش است.

حدود و وظایف دوستی
۱- احترام به دوست
۲- میانه‌روی در دوستی
الف) پرهیز از گفتن تمامی اسرار به دوست
ب) نداشتن توقع بیجا از دوست
ج) پرهیز از علاقهٔ افراطی

- نام ناپسند نهادن، مسخره کردن، شوخی‌های آزاردهنده، استفاده بیش از حد و بدون اجازه از وسایل دوستان از مواردی است که پیوند دوستی را سست می‌کند.
- امام علی (ع) می‌فرمایند: «از دوستی با افراد فاسد بپرهیز که وجودت ناخودآگاه، ناپاکی و بدی را از آنان می‌رباید، در حالی که تو از آن بی‌خبری.»

واژگان تازه

یَعَضُّ:	با دندان می‌گزد	اتَّخَذتُ:	همراه می‌شدم
وَیلَتی:	وای بر من	لَیتَنی:	کاش من
خَلیلاً:	دوست	اَضَلَّنی:	مرا گمراه کرد
اِذجاءَ نی:	به من رسیده بود		

آیات قرآنی

و یومَ یَعضُّ الظّالمُ علی یَدَیه — و روزی که ظالم دو دست خویش را با دندان می‌گزد
یقولُ یا لَیتنی اتَّخذتُ مع الرسولِ سبیلاً — و می‌گوید ای کاش با پیامبر [و دین او] همراه می‌شدم
یا وَیلتی لَیتَنی لم اتَّخِذ فُلاناً خَلیلاً — وای بر من، کاش فلان شخص را به عنوان دوست انتخاب نمی‌کردم،
لَقَدْ اضلّنی عن الذِّکر بعدَ اذ جاءَ نی (فرقان: ۲۷و۲۸و۲۹) — او مرا از یاد خدا گمراه کرد، پس از آنکه آن [یاد خدا] به من رسیده بود.

پیام قرآنی: عاقبت دوستی با غیر خدا و جدایی از راه پیامبران و همراهی شیاطین چیزی جز خواری انسان در روز قیامت نیست.

BIAMOZ.com

فعالیت کلاسی ۱۰۴

شاید شما نمونه‌هایی از این اثرپذیری تدریجی را از دوستان پیرامون خود دیده باشید. این نمونه‌ها را برای دوستان خود بیان کنید.

اثر دوست خوب	از دوست بد
۱- سلامتی روح و جسم	۱- گرایش به تفریحات ناسالم
۲- موفقیت درسی	۲- اعتیاد
۳- موقعیت‌های شغلی خوب	۳- بیماری روحی و عاطفی
	۴- توجه به نامحرم

سؤال متن ۱۰۵

معیار و ملاک شما برای انتخاب آنان چه بوده است؟ ۱- درس‌خوان بودن ۲- اهل تفریح و ورزش بودن ۳- نمازخوان بودن ۴- صداقت و راستگویی

آیا می‌توان با یک برخورد اتفاقی یا براساس ظاهر افراد آنان را برای دوستی انتخاب کرد؟ خیر.

فعالیت کلاسی ۱۰۷

فرهاد با ورود به محلهٔ جدید با یکی از هم سن و سالان خود که در همسایگی‌شان بود، دوست شد. اما با گذشت زمان رفتارهایی از او دید که متوجه شد دوست مناسبی نیست. او اکنون بر سر یک دوراهی است؛ از یک سو نمی‌خواهد به دوستی خود با او ادامه دهد و از سوی دیگر نمی‌داند که چگونه می‌تواند به این دوستی نامناسب پایان دهد. شما چه پیشنهادی به او می‌دهید؟ ۱- صراحت در گفتار ۲- قاطعیت در برخورد ۳- کم کردن ارتباط ۴- مشورت با خانواده

فعالیت کلاسی ۱۰۹

به نظر شما چگونه می‌توان از ایجاد دلبستگی‌ها و علاقه‌های افراطی در دوستی‌ها جلوگیری کرد؟ و اگر کسی دچار این اشتباه شود چگونه می‌تواند خود را از این وابستگی نجات دهد؟ ۱- برنامه‌ریزی برای اوقات شبانه‌روزی و پرهیز از بیکاری و منظم کردن ارتباط با شخص موردنظر ۲- فعالیت‌های ورزشی متناسب با سن و ورود به تیم‌های ورزشی ۳- توجه به عبادت ۴- توجه به عواقب و ثمرات دوستی افراطی و نامناسب

خودت را امتحان کن ۱۱۳

۱- چرا انتخاب دوست در دوران نوجوانی از اهمیت بالایی برخوردار است؟ ۱- عواطف انسانی در حال رشد و شکوفایی است و برقراری پیوند دوستی به این شکوفایی کمک می‌کند و نوع دوستی و محبت ورزی را پرورش می‌دهد. ۲- تأثیرپذیری از صفات و حالات همدیگر

۲- چرا در روایات به دوری از دوستی با افراد نادان سفارش شده است؟ زیرا با دادن مشورت‌های غلط و نادرست به دوستان خود، زمینه‌های انحراف و لغزش آنان را فراهم می‌آورند.

۳- دو مورد از کارهایی که برای میانه‌روی در دوستی‌هایمان باید انجام دهیم بیان کنید.
۱- پرهیز از گفتن تمامی اسرار به دوست
۲- نداشتن توقع بیجا از دوست

۴- با توجه به آیات ۲۷، ۲۸ و ۲۹ سوره فرقان حال و روز کسانی را که در دنیا، دوستان خوبی انتخاب نکرده‌اند را بیان کنید.
۱- دو دست خود را با دندان می‌گزند.
۲- آرزوی همراهی با پیامبر (ص) را می‌کنند.
۳- از انتخاب دوستان بد افسوس می‌خورند.
۴- از گمراهی از یاد خدا به‌واسطه دوست گمراه پشیمان می‌شوند.

۵- دوست بد در روایات به چه چیزی تشبیه شده است؟ شمشیری زهرآلود که ظاهرش برّاق و اثرش خطرناک است.

BIAMOZ.com

پیشنهاد

در اشعار و ضرب المثل‌های ما مطالب فراوانی در خصوص دوست وجود دارد. چند نمونه از این شعرها یا ضرب‌المثل‌ها را پیدا کنید و در کلاس بخوانید.

۱- ریسمانی گردنم افکنده دوست می‌کشد هرجا که خاطرخواه اوست

۲- دوست آنست که گیرد دست دوست در پریشان حالی و درماندگی

۳- دشمن دانا به از نادان دوست!

۴- یک گِل دوست بدتر از هزار سنگ دشمن! ۵- دوستی خاله خرسه!

ارزشیابی مستمر

الف) گزینهٔ صحیح را انتخاب کنید. (۱نمره)

۱- آیا دوستی‌های دوران نوجوانی، ممکن است به علاقه‌های بسیار شدید تبدیل شوند؟ ☐بله ☐خیر

۲- آیا دوست خردمند ما را در مسیرهای نامناسب قرار می‌دهد؟ ☐بله ☐خیر

ب) صحیح یا غلط بودن جمله‌های زیر را مشخص کنید. (۱)

۳- سزاوار است که مسلمان با افراد بی‌بند و بار رفاقت کند. ☐صحیح ☐غلط

۴- حفظ دوستی مشکل‌تر از پیدا کردن دوست است. ☐صحیح ☐غلط

ج) گزینه‌های درست را با علامت × مشخص کنید.(۱)

۵- کدام‌یک از موارد زیر عامل سستی پیوند دوستی نیست؟

الف) نام ناپسند نهادن ب) نداشتن توقع بیجا ج) مسخره کردن د) شوخی‌های آزاردهنده

۶- چرا در روایات از دوستی با افراد نادان منع شده‌ایم؟

الف) انحراف و لغزش ب) زیبا جلوه دادن کارهای زشت

ج) زیان و ضرر ما د) خیانت و دو رویی

د) جاهای خالی را با کلمه‌های مناسب پرکنید. (۱)

۷- بدون داشتن، ..... انسان تنها و بی‌یاور است.

۸- لازمهٔ دوستی پایدار رعایت ..... است.

هـ) مرتب کنید.(۱)

۹- عبارت زیر را مرتب کنید و به سخنی زیبا از امام علی (ع) دست یابید.

الف) که وجودت ناخودآگاه ب) در حالی که تو از آن بی‌خبری!

ج) ناپاکی و بدی را از آنان می‌رباید د) از دوستی با افراد فاسد بپرهیز

و)به سؤال‌های زیر پاسخ کامل دهید. (۵)

۱۰- چرا انتخاب دوستان از اهمیت بالایی برخوردار است؟

۱۱- عواقب دوستی با افراد نادان چیست؟

۱۲- چرا علاقه‌های افراطی موجب اضطراب و پریشانی‌اند؟

۱۳- نشانهٔ خیرخواهی دوستان واقعی چیست؟

۱۴- دو مورد از نیازهای انسان را نام ببرید.

پاسخ ارزشیابی مستمر

۱ بله (۰/۵) ۲ خیر (۰/۵) ۳ غلط (۰/۵) ۴ صحیح (۰/۵) ۵ گزینهٔ (ب)، (۰/۵) ۶ گزینهٔ (ج)، (۰/۵) ۷ دوست واقعی (۰/۵) ۸ میانه‌روی (۰/۵) ۹ د، الف، ج، ب (هر کدام (۰/۲۵)) ۱۰ زیرا دوستان تأثیر زیادی بر روی اخلاق و رفتار ما می‌گذارند. (۱) ۱۱ با دادن مشورت‌های غلط و نادرست به دوستان (۰/۵) زمینه‌های انحراف و لغزش آنان را فراهم می‌آورند. (۰/۵) ۱۲ زیرا فرد همواره نگران از دست دادن دوست خود و یا دور شدن از اوست. (۱) ۱۳ هر عیبی که از دوستانشان ببینند به او تذکر می‌دهند (۰/۵) و دوستانشان را در برطرف کردن این عیوب یاری می‌کنند. (۰/۵) ۱۴ نیازهای جسمی (۰/۵) نیازهای روحی (۰/۵)

BIAMOZ.com

فصل ۵ جامعه اسلامی

درس ۱۱ مسئولیت‌های همگانی

چکیدهٔ درس:

- ما نسبت به کارها و رفتارهای دیگران در جامعه مسئول هستیم و باید تلاش کنیم در جامعه کار زشت و منکری انجام نشود و نیز کارهای خیر و معروف رواج یابد.
- جامعه مانند یک کشتی است و مردمان آن همچون سرنشینان کشتی هستند که سرنوشت آنها به هم گره خورده است.

امر به معروف و نهی از منکر یعنی: توصیه یکدیگر به کار خیر و پسندیده و بازداشتن هم از انجام کار ناپسند.

علل مسئولیت مومنان در امر به معروف و نهی از منکر

۱- مؤمنان ولی یکدیگرند یعنی، نسبت به سرنوشت هم احساس مسئولیت می‌کنند.
۲- همان‌گونه که از سعادت خود لذت می‌برند، کامرانی و خوشبختی دیگران نیز برایشان شیرین است.
۳- می‌دانند که رسیدن به سعادت دنیا و آخرت تنها با عمل به دستورات دین امکان پذیر است

شیوه‌های امر به معروف و نهی از منکر

۱- با دیدن گناه روی خود را برگردانیم و با خطاکار به سردی برخورد کنیم.
۲- در صورتی که خطاکار متوجه نیست، با احترام و مهربانی از او بخواهیم که آن خطا را تکرار نکند.
۳- با دیدن گناه، محل را ترک کنیم.

چند نکته مهم:
۱- برای حفظ آبروی افراد، تا حد امکان نباید خطاهایشان را در حضور دیگران به آنها بازگو کنیم.
۲- خودمان به آن چه دیگران را به آن توصیه می‌کنیم عمل کنیم و کاری را که نهی می‌کنیم انجام ندهیم.
۳- انجام هر امر به معروف و نهی از منکری، یک موفقیت است

واژگان تازه

یأمُرُون: امر می‌کنند — **یَنهَونَ:** نهی می‌کنند

آیات قرآنی

وَالمُؤمِنونَ وَالمُؤمِناتُ بَعضُهُم أولیاءُ بعضٍ — مردان و زنان مؤمن، ولی یکدیگرند
یَأمُرُونَ بالمَعروفِ — [یعنی اینکه] امر به معروف
وَ یَنهَونَ عَنِ المُنکَرِ (توبه: ۷۱) — و نهی از منکر می‌کنند.

پیام قرآنی: مؤمنان در برابر دشمنان یک صدا و یک دست هستند، واجبات را انجام می‌دهند و از حرام دوری می‌کنند

فعالیت کلاسی

۱۱۷

به نظر شما هریک از دلایل بالا برای تذکر ندادن به دیگران تا چه حد قابل پذیرش است؟ به هیچ وجه قابل پذیرش نیست.

سؤال متن

۱۱۸

اگر در چنین کشتی‌ای یکی از سرنشینان جایی را که نشسته است به بهانه این‌که جای خودش است، سوراخ کند، سایر سرنشینان چه عکس‌العملی از خود نشان خواهند داد؟ دیگران به این کار اعتراض خواهند کرد، زیرا سرنوشت آنها به هم گره خورده است.

آیا دیگر کسی خواهد گفت که هرکس اختیار جای خود را دارد و یا به من چه مربوط است؟ خیر

آیا کسی به بهانه خجالت کشیدن یا ترسیدن بی تفاوت از کنار آن فرد خواهد گذشت؟ خیر، اگر کسی بخواهد قوانین را زیر پا بگذارد، نمی‌توان به راحتی از خطای آن گذشت.

BIAMOZ.com

۱۲۰

سؤال متن

اگر هرکس با توجیه و بهانه‌های مختلف از انجام مسئولیت همگانی امر به معروف و نهی از منکر شانه خالی کند، چه اتفاقی در جامعه خواهد افتاد؟ ۱- مردم نسبت به سرنوشت دیگران بی‌تفاوت می‌شوند. ۲- کارهای نادرست و ناپسند در جامعه رواج می‌یابد. ۳- زشتی انجام بسیاری از کارها از بین می‌رود. ۴- تعالیم و دستورات دین در میان مردم فراموش می‌شود. ۵- بر اثر گناه و فساد، رحمت و برکت خداوند برداشته می‌شود. ۶- جامعه مستحق عذاب الهی می‌شود.

۱۲۱

فعالیت کلاسی

اگر نهی از منکر بشود	اگر نهی از منکر نشود
او دیگر این گناه را حداقل در آن جمع انجام نمی‌دهد.	به انجام گناه خود در آن جمع ادامه می‌دهد.
آبروی غیبت شونده در میان جمع حفظ می‌شود.	**آبروی کسی که از او غیبت شده است در میان جمع از بین می‌رود.**
جمع حاضر در محل به سمت گناه هدایت نمی‌شوند.	حاضران در مجلس به شنیدن و انجام گناه عادت می‌کنند.
سلامت روحی و روانی حاضران حفظ می‌شود.	سلامت روح و روان حاضران در جلسه به خطر می‌افتد.

۱۲۳

فعالیت کلاسی

آیا با این شیوه‌ها می‌توان همواره از انجام گناهان جلوگیری کرد؟ مثلا آیا می‌توانیم با صحبت کردن با کسی که به خرید و فروش مواد مخدر می‌پردازد و بسیاری را گرفتار اعتیاد می‌کند، او را از تکرار این گناه بزرگ باز داریم؟ پس در چنین زمان‌هایی وظیفه ما چیست و باید چگونه عمل کنیم؟ به تنهایی خیر، در مواردی که نیاز به استفاده از زور است، می‌توان از طریق قانون و پلیس پیگیری نمود.

۱۲۴

فعالیت کلاسی

یک بار دیگر به منکرهای صورت گرفته و معروف‌های ترک شده در ابتدای درس توجه کنید. به نظر شما راه امر به معروف و نهی از منکر در این موارد چیست؟

۱- کسی اجناس بی‌کیفیت را به عنوان کالای مناسب و با کیفیت به مشتریان می‌فروشد.
۱- تحقیق اوّلیه در مورد کیفیت اجناس و قیمت ۲- خرید نکردن ۳- گزارش به سازمان تعزیرات حکومتی
۲- خانواده‌ای در جنگل آتش روشن می‌کند.
۱- تذکر شفاهی و گوش زد کردن خطرات آن ۲- گزارش به سازمان محیط زیست
۳- یکی از دوستانمان در جمع دیگران با تلفن همراه خود با کسی دعوا می‌کند و از الفاظ زشت نیز استفاده می‌کند.
۱- تذکر شفاهی ۲- روی برگرداندن
۴- دانش‌آموزی به اموال مدرسه و کلاس آسیب می‌زند.
۱- تذکر شفاهی مبنی بر نگهداری از اموال مدرسه ۲- گزارش به ناظم مدرسه
۵- خودرویی به علت نقص فنی، بیش از حد دود می‌کند و هوا را آلوده می‌کند.
۱- تذکر شفاهی در صورت امکان ۲- گزارش به پلیس راهنمایی و رانندگی

۱۲۴

خودت را امتحان کن

۱- **آثار منفی ترک امر به معروف و نهی از منکر را بیان کنید. (چهار مورد)** ۱- مردم نسبت به سرنوشت دیگران بی‌تفاوت می‌شوند. ۲- کارهای نادرست و ناپسند در جامعه رواج می‌یابد. ۳- زشتی انجام بسیاری از کارها از بین می‌رود. ۴- تعالیم و دستورات دین در میان مردم فراموش می‌شود.

۲- **باتوجه به سخن حضرت علی (ع) جایگاه امر به معروف و نهی از منکر را در میان اعمال نیک بیان کنید.** همهٔ کارهای نیک مانند قطره در برابر دریایی پهناور و عمیق است.

BIAMOZ.com

پیشنهاد

۱۲۴

درباره زندگی یکی از شهدای امر به معروف و نهی از منکر تحقیق کنید و در کلاس برای دوستانتان بخوانید. شهید غلامرضا زبونی: دانشجوی سال آخر رشته حسابداری در دانشگاه آزاد اسلامی تهران شمال و عضو شورای بسیج این دانشگاه شب جمعه، ۲۳ فروردین سال ۸۶ در خیابان دریا، واقع در چهارراه سعادت آباد هنگام تعقیب سارقین مسلح، توسط یکی از آنان مورد اصابت گلوله قرار گرفت. وی هنگام انتقال به بیمارستان جان به جان آفرین تسلیم کرد و به شهادت رسید.

ارزشیابی مستمر

الف) گزینهٔ صحیح را انتخاب کنید. (۱)

۱- آیا در امر به معروف و نهی از منکر خود نیز باید عامل آنچه توصیه می کنیم باشیم؟ ☐بله ☐خیر

۲- آیا اگر امر به معروف و نهی از منکر به نتیجه نرسد شکست خورده‌ایم؟ ☐بله ☐خیر

ب) صحیح یا غلط بودن جملات زیر را مشخّص کنید. (۱)

۳- برای حفظ آبروی افراد نباید خطاهایشان در جمع گفته شود. ☐صحیح ☐غلط

۴- امر به معروف و نهی از منکر موجب اصلاح اطرافیان و جامعه می‌گردد. ☐صحیح ☐غلط

ج) گزینه‌های درست را با علامت × مشخص کنید. (۱)

۵- کدام‌یک از موارد زیر از آثار ترک امر به معروف و نهی از منکر است؟

الف) دستورات الهی تقویت می‌شود.

ب) قوانین الهی و اجتماعی مورد توجه واقع می‌شود.

ج) تعالیم و دستورات دین در میان مردم فراموش می‌شود.

د) قوانین اجتماعی ارزشمند می‌شوند.

۶- کدام مورد جزو شیوه‌های امر به معروف و نهی از منکر نیست؟

الف) رفتار سرد ب) ترک مکان مورد نظر ج) برخورد خوب و مهربان د) جبر و زور

د) جاهای خالی را با کلمه‌های مناسب پرکنید. (۱)

۷- جامعه مانند یک کشتی و مردمان آن همچون ..... هستند.

۸- انجام امر به معروف و نهی از منکر، یک ..... است.

هـ) مرتب کنید. (۱)

۹- عبارت زیر را مرتب کنید و به حدیثی زیبا از امام کاظم(ع) دست یابید.

الف) و در این صورت بهترین‌های شما هم اگر دعا کنند

ب) حتما امر به معروف و نهی از منکر بکنید

ج) دیگر مستجاب نخواهد شد

د) وگرنه شرورترین افراد جامعه بر شما مسلط خواهند شد

و) به سؤال‌های زیر پاسخ کامل دهید. (۵)

۱۰- امر به معروف و نهی از منکر را تعریف کنید.

۱۱- چرا مؤمنان نسبت به همدیگر مسئولیت بیشتری دارند؟ (چهار مورد)

۱۲- نتیجه گسترش فساد و گناه در جامعه چیست؟

۱۳- چگونه امر به معروف و نهی از منکر موثر واقع می‌شود؟

پاسخ ارزشیابی مستمر

۱ بله (۰/۵) ۲ خیر (۰/۵) ۳ صحیح (۰/۵) ۴ صحیح (۰/۵) ۵ گزینهٔ ج (۰/۵) ۶ گزینهٔ ج (۰/۵) ۷ سرنشینان کشتی (۰/۵) ۸ موفقیت (۰/۵) ۹ ب، د، الف، ج (هرکدام (۰/۲۵)) ۱۰ توصیهٔ یکدیگر به کار خیر و پسندیده (۰/۵) و بازداشتن هم از انجام کار ناپسند است.(۱) ۱۱ ۱- نسبت به سرنوشت هم احساس مسئولیت دارند. (۰/۵) ۲- از کامرانی و خوشبختی دیگران لذت می‌برند. (۰/۵) ۳- می‌دانند سعادت دنیا و آخرت تنها با عمل به دستورات دین است. (۰/۵) ۴- به همین دلیل دیگران را از ترک واجبات و انجام محرمات باز می‌دارند. (۰/۵) ۱۲ رحمت و برکت خداوند از جامعه برداشته شده (۰/۵) و جامعه مستحق عذاب الهی می‌گردد. (۰/۵) ۱۳ ۱.- به آنچه دیگران را به آن توصیه می‌کنیم عمل کنیم. (۰/۵) ۲- کاری را که از آن نهی می‌کنیم انجام ندهیم. (۰/۵)

BIAMOZ.com

۱۲ درس انفاق

چکیدهٔ درس:

- انفاق یکی از مسئولیت‌های اقتصادی مسلمانان در جامعه است؛ دادن بخشی از اموالی که خداوند به انسان بخشیده است یکی از وظایف مهم و سازنده، نسبت به سایر مسلمانان است که با اعطای بخشی از اموال در راه خداوند در قالب‌های زکات، خمس، صدقه و وقف صورت می‌گیرد.
- یکی از راه کارهای دین اسلام برای نجات مردم از فقر انفاق است.
- خداوند در قرآن کریم همواره انسان‌ها را به بخشش قسمتی از اموالشان به نیازمندان تشویق کرده است که انفاق نام دارد.
- حکمت انفاق در توزیع ثروت میان فقرا و جلوگیری از انحصار آن در دست ثروتمندان است.

✪ نتایج گسترش انفاق:
۱- ثروت به دست فقرا می‌رسد
۲- فاصلهٔ طبقاتی از میان می‌رود
۳- گناهان و جرم‌های ناشی از فقر ریشه‌کن می‌شود
۴- مردم نسبت به هم مهربان شده و احساس مسئولیت می‌کنند
۵- آرامش و امنیت در جامعه حاکم می‌شود

✪ انواع انفاق:
- واجب
  - زکات
    - غلات: گندم، جو، خرما و کشمش
    - دام‌ها: شتر، گاو و گوسفند
    - سکه‌ها: طلا و نقره
  - خمس
- مستحب
  - قرض
  - وقف

✪ زکات در اصل به معنای پاک شدن از دل‌بستگی‌ها و آلودگی‌هاست و به نوعی از انفاق گفته می‌شود که به برخی از دارایی‌های انسان تعلق می‌گیرد.
- زکات فطره: کسی که هنگام غروب شب عیدفطر بالغ و عاقل و هشیار باشد و فقیر هم نباشد، باید برای خود و کسانی که هزینهٔ زندگی‌شان را می‌دهد، به ازای هر نفر سه کیلو گندم یا جو یا برنج و یا هر غذایی را که در طول ماه مبارک رمضان بیشتر از آن استفاده کرده است به مستحق بدهد.

✪ خمس: هر مسلمانی که از طریق کار، درآمدی کسب می‌کند پس از صرف هزینه‌های سالانهٔ زندگی خود و خانواده، باید یک پنجم آنچه را که باقیمانده است به عنوان خمس بپردازد.
- انفاق مال در قالب قرض، فعالیت و کسب و کار را به دنبال دارد.
- وقف: انسان در راه جلب رضایت خداوند مالکیت بخشی از اموال و دارایی‌هایش را از اختیار خود خارج کند و استفاده از آن یا استفاده از درآمد آن را در اختیار دیگران (عموم مردم، فقرا، ایتام و...) قرار دهد.

واژگان تازه

یُنفقون:	انفاق می‌کنند	یَحزَنونَ:	غمگین می‌شوند
لاخوف علیهم:	ترسی ندارند	عَلانِیَةً:	آشکارا
سِراً:	پنهانی		

آیات قرآنی

الَّذینَ ینفِقونَ اَموالَهُم باللَّیلِ وَ النَّهارِ	کسانی که اموال خود را انفاق می‌کنند در شب و روز
سِرّاً وَ عَلانِیَةً فَلَهُم اَجرُهُم عِندَ رَبِّهِم	به صورت پنهانی و آشکارا پاداششان نزد پروردگارشان است
وَلا خَوفٌ عَلَیهِم وَ لاهُم یَحزَنونَ	نه ترسی دارند و نه غمگین می‌شوند

فعالیت کلاسی ۱۲۷

به نظر شما علت این اختلاف چیست؟ چرا این وضع در جهان به وجود آمده است؟ علت این مشکل این است که ثروت در دست عده‌ای جمع شده و دیگران از آن محرومند.

BIAMOZ.com

فعالیت کلاسی ۱۲۹

در روایت‌هایی که زمان ظهور امام زمان علیه السلام را وصف کرده‌اند، آمده است: در آن دوران، عقل انسان‌ها به نهایت رشد و کمال خود می‌رسد و از سوی دیگر در جامعه فقیری پیدا نمی‌شود. به نظر شما میان این دو (پیدا نشدن فقیر در جامعه و کامل شدن عقل) چه ارتباطی هست؟ هرکس که عاقل باشد و عاقلانه فکر کند در می‌یابد که ثروت زمانی مفید است که در گردش باشد و همه بتوانند از آن استفاده کنند. نتیجهٔ این تفکر از بین رفتن فقر و تنگدستی از میان مردم است.

فعالیت کلاسی ۱۳۰

به آمار تقریبی تولید سالانه چهار محصول مهم کشاورزی در ایران، توجه کنید: ۱- سیزده میلیارد کیلوگرم گندم، ۲- سه میلیارد کیلوگرم جو، ۳- یک میلیارد کیلوگرم خرما، و ۴- سیصد میلیون کیلوگرم کشمش.

به نظر شما اگر فقط زکات این محصولات (که تقریباً حدود هزار میلیارد تومان است) پرداخت شود، چه تغییرات مثبتی در جامعه ایجاد می‌شود؟ به دلیل اینکه محل هزینه‌کرد زکات امور عام المنفعه و کمک به مستحقان است، دیگر فقیری در جامعه باقی نخواهد ماند که بر اثر آن کفر و بی‌دینی نیز از جامعه دینی رخت خواهد بست.

خودت را امتحان کن ۱۳۶

۱- انفاق را تعریف کنید و سه مورد از فواید آن را نام ببرید. دادن بخشی از اموالی که خداوند به انسان بخشیده است.
۱- ثروت به دست فقرا نیز می‌رسد ۲- فاصلهٔ طبقاتی میان ثروتمند و فقیر کمتر می‌شود ۳- بخش زیادی از گناهان و جرم‌های ناشی از فقر از جامعه ریشه‌کن می‌شود.

۲- یک انفاق واجب و یک انفاق مستحب را نام ببرید و هریک را به صورت مختصر توضیح دهید. انفاق واجب مانند زکات: در اصل به معنای پاک شدن از دل‌بستگی‌ها و آلودگی‌هاست و به نوعی از انفاق گفته می‌شود که به برخی از دارایی‌های انسان تعلق می‌گیرد. انفاق مستحب مانند وقف: انسان در راه جلب رضایت خداوند مالکیت بخشی از اموال و دارایی‌هایش را از اختیار خود خارج نماید و استفاده از آن یا استفاده از درآمد آن را در اختیار دیگران (عموم مردم، فقرا، ایتام و...) قرار دهد.

۳- زکات به چه چیزهایی تعلق می‌گیرد؟ آنها را نام ببرید. ۱- غلات (گندم، جو، خرما و کشمش) ۲- دام‌ها (شتر، گاو و گوسفند) ۳- سکه (طلا و نقره)

۴- خمس به چه کسی پرداخت می‌شود و در چه راه‌هایی هزینه می‌شود؟ به حاکم اسلامی یا مرجع تقلید پرداخت می‌شود و در راه آشنا کردن مردم با معارف دینی، در کشورهای اسلامی، تربیت دانشمندان علوم دینی، تألیف و توزیع کتاب‌های دینی و.... هزینه می‌شود.

پیشنهاد ۱۳۶

با مراجعه به پدر و مادر خود چند مورد از موقوفات شهر خود را پیدا کنید و در کلاس برای هم کلاسی‌هایتان معرفی کنید. املاک زراعی، اراضی شهری، دکان‌ها، منازل، اتومبیل، سپرده‌های ثابت بانکی، سهام کارخانه‌ها، بیمارستان، آسیاب، قنات، موتور چاه آب، چاه آب، باغ‌ها، کتب خطی و چاپی و مجموعه‌های هنری

ارزشیابی مستمر

الف) گزینهٔ صحیح را انتخاب کنید. (۱ نمره)

۱- آیا پرداخت زکات فقط موجب مصونیت مال از نابودی است؟ ☐بله ☐خیر

۲- آیا به زیور آلات مصرفی خانم‌ها خمس تعلق می‌گیرد؟ ☐بله ☐خیر

ب) صحیح و غلط بودن جملات زیر را مشخص کنید. (۰/۵)

۳- انفاق یعنی تمام اموال خود را در راه خداوند دهیم. ☐صحیح ☐غلط

۴- معیار زمانی پرداخت خمس، سال شمسی است. ☐صحیح ☐غلط

ج) گزینه‌های درست را با علامت× مشخص کنید. (۱)

۵- انفاق به چند نوع تقسیم می‌شود؟

الف) واجب و مستحب ب) زکات و خمس ج) قرض الحسنه و وقف د) زکات و وقف

BIAMOZ.com

۶- کدام گزینه از شرایط پرداخت زکات فطریه نیست؟

الف) بلوغ　　ب) عقل　　ج) فقیر بودن　　د) فقیر نبودن

د) جاهای خالی را با کلمه‌های مناسب کامل کنید.(۱)

۷- حکمت انفاق توزیع　　میان فقراست.

۸- برای صدقه دادن ده ثواب و برای قرض دادن　　ثواب قرار داده شده است.

هـ) مرتب کنید.(۱)

۹- عبارت زیر را مرتب کنید و به حدیثی زیبا از پیامبراکرم(ص) دست یابید.

الف) و فرزند صالحی که برایش دعا می‌کند.

ب) تمامی اعمال او قطع می‌شود به جز سه عمل

ج) هنگامی که انسان مؤمن از این دنیا می‌رود

د) صدقه جاریه، علمی که از خود به یادگار گذاشته

و) به سؤال‌های زیر پاسخ کامل دهید. (۴)

۱۰- به چه دارایی‌هایی زکات تعلق می‌گیرد؟

۱۱- چرا انفاق مال در قالب قرض، فعالیت و کسب و کار را به دنبال دارد؟

۱۲- وقف را تعریف کنید.

۱۳- چهار مورد از امور مصرفی وقف را نام ببرید.

پاسخ ارزشیابی مستمر

۱ خیر (۰/۲۵) ۲ خیر (۰/۲۵) ۳ غلط (۰/۲۵) ۴ غلط (۰/۲۵) ۵ گزینهٔ الف (۰/۵) ۶ گزینهٔ د (۰/۵) ۷ ثروت (۰/۵) ۸ هجده (۰/۵) ۹ ج، ب، د، الف (هرکدام (۰/۲۵)) ۱۰ ۱- غلات (۰/۵)۲- دام‌ها (۰/۵) ۳- سکه‌ها (۰/۵) ۱۱ زیرا کسی که صدقه می‌گیرد به فکر بازگرداندن آن نیست (۰/۵) اما فرد قرض گیرنده باید کار کند تا مبلغ قرض را برگرداند. (۱) ۱۲ انسان در راه جلب رضایت خداوند (۰/۵) بخشی از اموال و دارایی‌هایش را از اختیار خود خارج نماید (۰/۵) و استفاده از آن یا استفاده از درآمد آن را (۰/۵) در اختیار دیگران (عموم مردم، فقرا، ایتام و...) قرار دهد. (۰/۵) ۱۳ ۱- ساختن مساجد (۰/۲۵) ۲- کتابخانه‌های عمومی (۰/۲۵) ۳- مدارس و دانشگاه‌ها (۰/۲۵) ۴- بیمارستان‌های عمومی (فقرا کاملاً رایگان مداوا می‌شوند.)، (۰/۲۵)

۱۳ درس انقلاب اسلامی ایران

چکیده درس:

- جهاد در راه خداوند یکی از توفیقات بزرگی است که برای برخی از انسان‌ها فراهم می‌شود.
- قبل از انقلاب اسلامی کشورهایی مانند روسیه، آمریکا، انگلیس و سایر کشورهای استعمارگر مناطقی از ایران را یا به کشوری جدید تبدیل کرده‌اند و یا به کشور دیگری ضمیمه کرده‌اند.
- بر اثر انقلاب اسلامی، ایران به پیشرفت‌های علم و فناوری دست یافت و ملت‌های محروم از آن الگو گرفتند.
- زورگویان در گام اول طرح تحریم ایران را به تصویب سازمان ملل رساندند و در گام دوم جنگ ایران و عراق را به راه انداختند و در گام‌های بعدی به ترور، بمب گذاری، تفرقه افکنی، تلاش برای کودتا و ایجاد جنگ داخلی و.... پرداختند.

قوی‌ترین و آخرین و مخرب‌ترین سلاح استعمارگران شبیخون فرهنگی است که هدفی جز نابودی باورهای دینی مردم و دور کردن آنها از اسلام را دنبال نمی‌کند.

واژگان تازه

لایزالون:	پیوسته	لاتهنوا:	سست نشوید
یَردُّکُم:	برگردانند	الأعلَونَ:	برترید
استَطاعوا:	بتوانند		

BIAMOZ.com

آیات قرآنی

وَلا تَهِنوا و لاتَحزَنوا — و سست نشوید و غمگین نباشید

وَ انتُم الأَعلَونَ اِن کُنتُم مُؤمِنینَ (آل عمران، ۱۳۹) — [زیرا که] شما برترید اگر ایمان داشته باشید

پیام قرآنی: خداوند مؤمنین را امر می‌کند در جهاد سستی نکنند و غم نخورند که سرانجام آنان پیروزی است.

وَلا یَزالون یُقاتِلونَکُم — و آنان پیوسته با شما می‌جنگند

حتّیٰ یَرُدّوکُم عَن دینِکُم اِنِ استَطاعُوا (بقره، ۲۱۷) — تا اگر بتوانند شما را از دین‌تان برگردانند

پیام قرآنی: هدف نهایی کافران این است که شما از دین اسلام سربرگردانید (مرتد شوید).

سؤال متن ۱۳۹

وضعیت ایران را در دو قرن گذشته با جنگ تحمیلی علیه ایران در دوران هشت سال دفاع مقدس مقایسه کنید؛ به نظر شما دشمنان این‌بار هم به هدف خود رسیدند؟ در نبردهای گذشته همواره قسمت‌هایی از ایران بزرگ جدا شد اما در جنگ ایران و عراق چنین اتفاقی نیفتاد و حتی ایران به داخل خاک عراق وارد شد.
به نظر شما علت در چیست؟ روحیهٔ ایرانی - اسلامی که وقتی در کنار هم قرار گرفتند قدرت مضاعفی به ایرانیان عطا کردند.

فعالیت کلاسی ۱۴۲

به نظر شما ابر قدرت‌هایی که سال‌ها به استثمار ملت‌های محروم پرداخته‌اند، آیا حاضرند به راحتی از ثروت‌های این کشورها چشم‌پوشی کنند؟ فکر می‌کنید آنها چه برنامه‌ای برای ادامه غارتگری در کشور ما دارند؟ خیر، آنان می‌خواهند سایر ملت‌ها پیوسته وابستهٔ آنان باشند تا بتوانند محصولات خود را به ایشان داده و ثروت آنان را چپاول کنند و از روش‌های آنان برای دستیابی به این هدف تحریم، جنگ و... است.

سؤال متن ۱۴۶

به نظر شما دشمنی که ما را در همه عرصه‌های اقتصادی، سیاسی و علمی تحریم کرده است، چرا حاضر به تحریم فیلم‌ها و برنامه‌های ماهواره‌ای خود نشده است و آنها را رایگان در اختیار ما قرار می‌دهد؟ زیرا می‌دانند اگر مسلمانان به دستورات اسلام مانند حفظ حجاب و پاکدامنی عمل کنند، شکست دادن آنها بسیار دشوار خواهد بود. پس تمام تلاش خود را به کار می‌بندند تا آنها را از تعلیمات حکیمانهٔ اسلام دور نگه دارند.

فعالیت کلاسی ۱۴۸

یک بار دیگر، نقشه‌های بیگانگان را برای شکست ایران اسلامی، مرور کنید و دربارهٔ راه‌های مقابله با این نقشه‌ها با دوستانتان در کلاس گفت‌وگو کنید. ۱- ایستادگی و پایداری ملت ایران ۲- گرایش به تشیع و درس آموزی از مکتب عاشورا ۳- تقویت ایمان به خداوند و...

خودت را امتحان کن ۱۴۸

۱- ثمرات انقلاب اسلامی ایران را به صورت خلاصه بیان کنید. ۱- قدرت اول نظامی منطقه و دارای امن‌ترین آسمان منطقه ۲- قرار گرفتن جزو چهار کشور موفق در شبیه‌سازی حیوانی ۳- دومین کشور برتر دنیا در تحقیقات مغز و نخاع و جزو ده کشور دنیا از نظر پیوند اعضای بدن ۴- قرار گرفتن جزو ده کشور صاحب چرخهٔ کامل فضایی ۵- سومین کشور سد ساز دنیا و سومین کشور از نظر رشد شبکه برق ۶- قرار گرفتن جزو ده کشور برتر دنیا در علوم نانو تکنولوژی ۷- قرار گرفتن جزو بیست کشور سازندهٔ ناوشکن در دنیا ۸- دارندهٔ رکورد سریع‌ترین اژدر دنیا (۱۰۰ متر در ثانیه)

۲- چند نمونه از اقدامات ابر قدرت‌ها برای شکست جمهوری اسلامی ایران را توضیح دهید. ۱- طرح تحریم ایران ۲- تحمیل جنگ ایران و عراق ۳- ساخت بازی‌های رایانه‌ای مخرب ۴- تولید فیلم‌های ضدّ ایرانی و ضدّ اسلامی و...

BIAMOZ.com

۳- **خطرناک‌ترین سلاح دشمن در جنگ علیه انقلاب اسلامی ایران چیست؟ توضیح دهید.** جنگ نرم یا شبیخون فرهنگی. آنان به خوبی دریافته‌اند که جنگ‌های نظامی علاوه بر هزینه‌های بسیار زیاد، باعث نفرت ملت‌ها نیز می‌گردد و این مسأله ادامهٔ کارشان در کشورهای دیگر را مشکل می‌کند. به همین دلیل آنها برای به زانو درآوردن ملت‌ها، راهکار جدیدی به‌نام شبیخون فرهنگی را در پیش گرفته‌اند.

۴- **هدف اصلی دشمنان را از اجرای نقشه‌های مختلف در کشورهای اسلامی بیان کنید.** نابودی باورهای دینی مردم و دور کردن آنها از اسلام.

ارزشیابی مستمر

الف) گزینهٔ صحیح را انتخاب کنید. (۱ نمره)

۱- آیا بالاترین رشد تولید علم منطقه متعلق به ایران است؟ ☐ بله ☐ خیر

۲- آیا ایجاد تفرقه بین مردم و مسئولان کشور بخشی از جنگ نرم علیه ملت ایران است؟ ☐ بله ☐ خیر

ب) صحیح و غلط بودن جملات زیر را مشخص کنید. (۱)

۳- عملیات استعماری در ایران بیشتر توسط روسیه، انگلیس و آمریکا انجام می‌شده است. ☐ صحیح ☐ غلط

۴- گام دوم غارتگران برای غلبه بر مردم ایران محاصرهٔ اقتصادی بود. ☐ صحیح ☐ غلط

ج) گزینه‌های درست را با علامت × مشخص کنید. (۱)

۵- کدام عامل موجب شده ملت‌های محروم از انقلاب اسلامی الگو بگیرند؟

الف) رشد علمی ب) پیشرفت‌های عظیم ج) رشد نظامی د) نظام اسلامی

۶- وعدهٔ خداوند به مؤمنان کدام‌یک از گزینه‌های زیر است؟

الف) آزادی ب) پیروزی ج) توانایی علمی د) قدرت نظامی

د) جاهای خالی را با کلمه‌های مناسب کامل کنید. (۱)

۷- تنها کشور مستقلی که خود به تکنولوژی هسته‌ای دست یافته ..... است..

۸- بالاترین پیشرفت‌های ایران زنده شدن روحیه ..... و احساس عزت و بزرگی در ملت ایران است.

هـ) مرتب کنید. (۱)

۹- عبارت زیر را مرتب کنید و به حدیثی زیبا از امام علی (ع) دست یابید.

الف) بزرگتر از پاداش انسان عفیف و پاکدامنی نیست.

ب) که قدرت انجام گناه را دارد، ولی خود را آلوده نمی‌کند.

ج) انسان پاکدامن نزدیک است فرشته‌ای از فرشته‌ها شود

د) پاداش مجاهد شهید در راه خدا.

و) به سؤال‌های زیر پاسخ کامل دهید. (۵)

۱۰- دو روش مرسوم گذشته برای تجزیه ایران چه بوده است؟

۱۱- چهار مورد از ثمرات انقلاب اسلامی ایران را بیان کنید.

۱۲- خطرناک‌ترین سلاح دشمن در جنگ علیه انقلاب اسلامی چیست؟ توضیح دهید.

پاسخ ارزشیابی مستمر

۱ بله (۰/۵) ۲ بله (۰/۵) ۳ صحیح (۰/۵) ۴ غلط (۰/۵) ۵ گزینهٔ ب (۰/۵) ۶ گزینهٔ ب (۰/۵) ۷ ایران (۰/۵) ۸ خودباوری (۰/۵) ۹ د، الف، ب، ج (هرکدام (۰/۲۵)) ۱۰ ۱- مناطق جدا شده تبدیل به کشوری جدید می‌شده است. (۰/۵) ۲- مناطق جدا شده به کشوری دیگر ضمیمه می‌شده است. (۰/۵) ۱۱ ۱- دارندهٔ رکورد سریع‌ترین اژدر دنیا (۰/۵) ۲- جزو هشت کشور صاحب چرخه کامل فضایی (۰/۵) ۳- جزو کشور برتر دنیا در علوم نانو تکنولوژی (۰/۵) ۴- قدرت اول نظامی منطقه و دارای امن‌ترین آسمان منطقه (۰/۵) ۱۲ آنان به خوبی دریافته‌اند که جنگ‌های نظامی علاوه بر هزینه‌های بسیار زیاد، (۰/۵) باعث نفرت ملت‌ها نیز می‌گردد. (۰/۵) و این مسأله ادامهٔ کارشان در کشورهای دیگر را مشکل می‌کند. (۰/۵) به همین دلیل آنها برای به زانو در آوردن ملت‌ها، راهکار جدیدی به نام شبیخون فرهنگی یا جنگ نرم را در پیش گرفته‌اند. (۰/۵)

BIAMOZ.com

۱۴ درس جهاد

چکیدهٔ درس

- جهاد یکی از توفیقات بزرگی است که برای برخی از انسان‌ها فراهم می‌شود.
- کلمهٔ جهاد در زبان عربی به معنای تلاش و کوشش است، اما در فرهنگ اسلامی به معنای مبارزه (جنگ) مسلحانه با دشمنان اسلام است.

انواع جهاد

۱- دفاعی: در صورت حملهٔ دشمنان بر همهٔ مسلمانان واجب است که با تمام توان به دفاع برخیزند. مثل: جنگ احد، احزاب

۲- ابتدایی: مبارزه با حاکمان زورگو به فرمان پیامبر یا ولی امر مسلمین، مثل: نبرد با سپاه روم

- اگر کشوری در اوج آمادگی و مهارت‌های نظامی باشد، هیچ بیگانه‌ای خیال حمله به این کشور را در سر نخواهد داشت

واژگان تازه

بایعتم:	دادوستدی که کرده‌اید	أعدوا:	آماده کنید
وعداً:	وعده	رباط:	اسب
الفوز:	پیروزی	تنفقوا:	انفاق کنید

آیات قرآنی

انَّ اللهَ اشتَرىٰ منَ المُؤمنينَ اَنفُسَهُمْ و اموالَهُم بِاَنَّ لَهُمُ الجَنَّةَ يُقاتِلونَ فی سَبيلِ اللهِ فَيَقتُلونَ وَ يُقتَلونَ وعداً عَلَيهِ حقّاً فِی التّوراةِ و الإنجيلِ و القُرآنِ وَ مَن اَوفىٰ بِعَهدِهِ مِنَ اللهِ فاستَبشِروا بِبَيعِكُمُ الَّذی بايَعتُم بِهِ و ذٰلِکَ هُوَ الفَوزُ العَظيمُ (توبه۱۱۱)

ترجمه: خداوند از مومنان، جان‌ها و اموالشان را خریداری کرد تا (در برابرش) بهشت برای آنان باشد (بنابراین آنان نیز) در راه خدا پیکار می‌کنند، می‌کشند و کشته می‌شوند. این (موضوع) وعدهٔ حق خداوند در تورات و انجیل و قرآن است و چه کسی از خدا به عهدش وفادارتر است؟! پس بشارت باد بر شما، به داد و ستدی که با خدا کرده‌اید و این است آن پیروزی بزرگ!

پیام آیه: خداوند تعهد کرده که به ازای جهاد مالی و جانی، بهشت را به جهادگران ارزانی کند.

«و أعِدّوا لَهُم مَا استَطَعتُم مِن قُوَّةٍ و مِن رِباطِ الخَيلِ تُرهِبونَ بِهِ عَدُوَّ اللهِ وَ عَدُوَّكُم. (انفال ٦٠)

ترجمه: و هر آنچه در توان دارید، برای مقابله با آنها آماده کنید از قبیل نیرو و اسب‌های ورزیده تا با این کار، دشمن خدا و دشمن خودتان را بترسانید.

پیام آیه: تا می‌توانید نیروی جنگی مهیا کنید تا دشمن از شما در بیم بیفتد (دشمنان آشکار و نهان) و جرات تجاوز به خود راه ندهد.

سؤال متن ۱۵۱

به نظر شما وظیفهٔ مؤمنان در این زمان‌ها چیست؟ مبارزه (جنگ) با دشمنان اسلام

فعالیت کلاسی ۱۵۷

معین کنید که هریک از نمونه‌های زیر به کدام‌یک از انواع جهاد مربوط‌اند.

۱- جهاد مردم فلسطین با اشغالگران صهیونیست: جهاد ابتدایی

۲- جهاد مأموران نیروی انتظامی با اشرار و قاچاقچیان مسلح: جهاد دفاعی

۳- مبارزهٔ مأموران نیروی انتظامی با منافقین تروریست در کشور: جهاد دفاعی

۴- جنگ هشت سالهٔ ایران در برابر ارتش صدام: جهاد دفاعی

۵- جهاد مردم مظلوم یمن در برابر حملات وحشیانه سعودی‌ها: جهاد دفاعی

BIAMOZ.com

۱۵۷ سؤال متن

اگر دشمنان به صورت ناگهانی به کشور اسلامی ما حمله کنند، چه کسانی می‌توانند به دفاع از اسلام برخیزند و در این عبادت بزرگ شرکت کنند؟ همهٔ مسلمانان، مرد و زن و پیر و جوان

افرادی که هیچ مهارتی در فنون رزمی و جنگی ندارند، چگونه می‌توانند در برابر دشمنان ایستادگی کرده و آنان را شکست دهند؟ در پشت جبهه به امور پشتیبانی رزمندگان بپردازند.

دشمنان در چه زمانی به خود جرات می‌دهند به کشوری اسلامی حمله کنند؟ در زمانی که احساس کنند کشور مقابل از آمادگی و مهارت نظامی برخوردار نیست.

۱۵۸ فعالیت کلاسی

با دوستانتان در کلاس گفت‌وگو و بررسی کنید و بگویید که ما برای بالا بردن توان دفاعی خود در دنیای امروز، باید چه آموزش‌هایی را فرا بگیریم؟ ۱- ایمان ۲- یادگیری فناوری‌های جدید در زمینه‌های موشکی، نظامی و دفاعی

۱۵۸ خودت را امتحان کن

۱- اگر مردم کشوری که مورد تهاجم دشمنان قرار گرفته‌اند، از کشور خود دفاع نکنند، چه سرنوشتی در انتظار آنان خواهد بود؟ هرگونه سستی و کوتاهی در دفاع از میهن اسلامی، گناهی نابخشودنی خواهد بود که عذاب الهی را در پی خواهد داشت.

۲- جهاد دفاعی در چه زمان و بر چه کسانی واجب است؟ وقتی کشور اسلامی مورد حملهٔ دشمنان قرار می‌گیرد، بر همهٔ مسلمانان مرد و زن، پیر و جوان واجب است با آنچه در توان دارند، به دفاع از کشور اسلامی برخیزند.

۳- اگر در جامعهٔ اسلامی، عده‌ای به مبارزه با نظام اسلامی بپردازند و امنیت مردم را به خطر بیندازند، مسلمانان چه وظیفه‌ای دارند؟ مرحلهٔ اول: رهبر با مدارا و ملایمت به ارشاد آنان می‌پردازد و در صورت توبه و بازگشت، جامعهٔ اسلامی آنها را می‌پذیرد. مرحلهٔ دوم: با دستور ولی فقیه، مجتهدان به جهاد و مقابله با این افراد برمی‌خیزند و خطر را دور می‌کنند.

۴- باتوجه به فرموده پیامبر (ص) توضیح دهید که آیا در جهاد با دشمنان اسلام، پاداش خداوند تنها برای کسانی است که در میدان جنگ به مبارزه با دشمنان مشغول‌اند؟ خیر، کسانی که امور پشتیبانی را انجام می‌دهند نیز از پاداش الهی بهره‌مند می‌شوند، مانند کسی که تیر را می‌سازد و کسی که تیر را به رزمندگان می‌رساند.

ارزشیابی مستمر

الف) گزینهٔ صحیح را انتخاب کنید. (۱ نمره)

۱- آیا جنگ‌های احد و خندق جهاد ابتدایی به حساب می‌آیند؟ ☐بله ☐خیر

۲- آیا اسلام مردم را در پذیرش دین آزاد گذاشته است؟ ☐بله ☐خیر

ب) صحیح و غلط بودن جملات زیر را مشخص کنید. (۱)

۳- انسان‌های زیاده خواه به جنگ و تجاوز روی می‌آورند. ☐صحیح ☐غلط

۴- حاکمان زورگو طبق آیات قرآن هواداران طاغوت هستند. ☐صحیح ☐غلط

ج) گزینه‌های درست را با علامت × مشخص کنید. (۱)

۵- در فرهنگ اسلامی به انسان‌های بی‌ایمان و زیاده خواه چه می‌گویند؟

الف) باطل ب) طاغوت ج) یاغی د) سرکش

۶- چند آیه از قرآن کریم به مساله جهاد اختصاص دارد؟

الف) ۲۰۰ آیه ب) ۱۱۰ آیه ج) ۱۰۰ آیه د) ۲۲۰ آیه

د) جاهای خالی را با کلمهٔ مناسب کامل کنید. (۱)

۷- کلمهٔ جهاد در زبان عربی به معنی ..... و کوشش است.

۸- دشمنان برای تضعیف جبههٔ حق، مسلمانان را به ..... و جنگ افروزی متهم می‌کنند.

BIAMOZ.com

ها مرتب کنید. (۰/۷۵)

۹- عبارت‌های زیر را مرتب کنید و به سخنی زیبا از پیامبر اکرم(ص) دست یابید.

الف) خداوند بلند مرتبه سه نفر را به واسطه

ب) سوارکاری و تیراندازی کنید.

ج) یک تیر به بهشت می‌برد.

و)به سؤال های زیر پاسخ دهید. (۵/۲۵)

۱۰- جهاد را تعریف کنید؟

۱۱- چرا کسی که با دستور خداوند به جهاد با دشمنان برمی‌خیزد، همواره پیروز است؟

۱۲- طبق حدیث پیامبر سه نفر بر اثر ساخت تیر به بهشت می‌روند. آنها را نام ببرید.

۱۳- انواع جهاد را نام ببرید؟

پاسخ ارزشیابی مستمر

۱ خیر (۰/۵) ۲ بله (۰/۵) ۳ صحیح (۰/۵) ۴ غلط (۰/۵) ۵ گزینهٔ الف (۰/۵) ۶ گزینهٔ ج (۰/۵) ۷ تلاش (۰/۵) ۸ خشونت طلبی (۰/۵) ۹ ب،الف، ج (هر کدام ۰/۲۵) ۱۰ مبارزه (جنگ) مسلحانه با دشمنان اسلام را جهاد می‌گویند. (۱) ۱۱ ۱- زیرا اگر دشمن را شکست دهد و خودش سالم بازگردد، علاوه بر افتخار و سربلندی، مغفرت و پاداش خداوند در انتظار اوست. (۱/۲۵) ۲- اگر در جنگ با دشمن شهید شود، به مقامی دست می‌یابد که نزد خداوند با هیچ مقام دیگری قابل مقایسه نیست(۱) ۱۲ ۱- مسلمانی که تیر را می‌سازد (۰/۵) ۲- مسلمانی که برای رضای خداوند تیرها را تهیه می‌کند و به دست رزمندگان می‌رساند. (۰/۵) ۳- رزمنده‌ای که تیر را در راه خداوند به سوی دشمن پرتاب می‌کند. (۰/۵) ۱۳ ۱- جهاد دفاعی (۰/۲۵) ۲- جهاد ابتدایی (۰/۲۵)

سؤالات امتحانی

آزمون دی ماه (نوبت اول) مدت: ..... تاریخ: ...../...../.....

الف) گزینه‌های صحیح را انتخاب کنید. ۲

۱- آیا اسلام شناسان واقعی پیرو سخنان معصومند؟ ☐بله ☐خیر

۲- آیا کامل‌ترین دین اسلام است؟ ☐بله ☐خیر

۳- آیا پیامبران به دین‌های مختلف دعوت می‌کردند؟ ☐بله ☐خیر

۴- آیا شناخت باید به مرحلهٔ ایمان برسد؟ ☐بله ☐خیر

ب)صحیح یا غلط بودن جملات زیر را مشخص کنید.

۵- در تعالیم مسیحیت و یهود نیز اعتقاد به نجات‌بخش به چشم می‌خورد. ☐صحیح ☐غلط ۲

۶- همهٔ پیامبران جز پیامبر اکرم (ص) بر دینی غیر اسلام بوده‌اند. ☐صحیح ☐غلط

۷- میان ایمان و عمل رابطه دو سویه برقرار است. ☐صحیح ☐غلط

۸- تفکر در کتاب خلقت یکی از راه‌های شناخت خداست. ☐صحیح ☐غلط

ج) گزینه‌های درست را با علامت× مشخص کنید. ۲

۹- کدام گزینه جزو وظایف منتظران مورد نظر امام رضا(ع) نیست؟

الف) دعا برای ظهور ب) صبر ج) همسایه‌داری د) خوش‌رفتاری

۱۰- بالاترین درجهٔ رشد معنوی مربوط به کدام پیامبر است؟

الف) حضرت موسی ب) حضرت عیسی ج) حضرت محمد(ص) د) حضرت آدم

۱۱- احساس بیهودگی چه زمانی ایجاد می‌شود؟

الف) نبود ایمان ب) نبود پیامبران ج) نبود هدف والا د) نبود هدف

BIAMOZ.com

۱۲- معنای «حمد» کدام‌یک از گزینه‌های زیر است؟

الف) شکرگزاری　　ب) ستایش　　ج) پاک دانستن　　د) منزه دانستن

د) جاهای خالی را با کلمهٔ مناسب پرکنید. ۱/۵

۱۳- خداوند در قرآن کریم مردم را از مراجعه به ..... نهی کرده است.

۱۴- یاری امام زمان (عج) یعنی یاری ..... و این کار مخصوص دوران ظهور نیست.

۱۵- پیامبران الهی با وجود مشکلات در برابر تمامی آنها ..... می‌کردند

هـ) عبارت‌های زیر را مرتب کنید و به سخنی زیبا از معصومین (ع) دست یابید. ۲

۱۶-

الف) آنان که حافظان دین و رازداران او هستند

ب) لحظه‌ای سر بر شتافتم

ج) می‌دانند که هرگز از فرمان خدا و پیامبرش

د) از اصحاب حضرت محمد(ص)

۱۷-

الف) در وقت آن محافظت کند

ب) تا زمانی که مؤمن بر نمازهای پنج‌گانه

ج) از او در هراس است

د) شیطان پیوسته

و) به سؤال‌های زیر پاسخ کامل دهید.

۱۸- با توجه به حدیث امام صادق(ع) ویژگی‌های راهنمایان مردم را در عصر غیبت بیان کنید. ۲

۱۹- حضرت مهدی(عج) چگونه نزدیک به ۱۲ قرن عمر کرده است؟ ۲

۲۰- کل محتوای قرآن که در سه گروه دسته‌بندی شده را به صورت مختصر بیان کنید. ۱/۵

۲۱- سه مورد از ویژگی‌های اصلی پیامبران را نام ببرید. ۱/۵

۲۲- دین را تعریف کنید. ۰/۵

۲۳- چرا انسان در این دنیا پس از رسیدن به آرزویش، پس از مدتی دلزده می‌شود؟ ۱

۲۴- صفات ثبوتی و سلبی را تعریف کنید و برای هریک دو مثال بزنید. ۲

پاسخ سؤالات امتحانی

۱ بله (۰/۵)
۲ بله (۰/۵)
۳ خیر (۰/۵)
۴ بله (۰/۵)
۵ صحیح (۰/۵)
۶ غلط(۰/۵)
۷ صحیح (۰/۵)
۸ صحیح (۰/۵)
۹ گزینهٔ الف (۰/۵)
۱۰ گزینهٔ ج (۰/۵)
۱۱ گزینهٔ ج (۰/۵)
۱۲ گزینهٔ ب (۰/۵)
۱۳ طاغوت (۰/۵)
۱۴ دین خدا (۰/۵)
۱۵ صبر (۰/۵)
۱۶ د، الف، ج، ب (۱)
۱۷ ب، الف، د، ج (۱)
۱۸ ۱- فقیه پرهیزکار (۰/۵) ۲- حافظ دین خود (۰/۵) ۳- رفتار بر خلاف هوای نفس خود (۰/۵) ۴- مطیع دستور خداوند (۰/۵)
۱۹ با توجه به آیات قرآن کریم، داشتن عمر طولانی برای یک انسان، غیرممکن نیست مانند طول عمر حضرت نوح (۱) و از نظر دانش پزشکی نیز داشتن عمر طولانی امر ناممکن نیست. اگر کسی بتواند مسائل بهداشتی و تغذیه‌ای را به خوبی مراعات کند، از عمر طولانی برخوردار خواهد شد. (۱)
۲۰ ۱- آفرینندهٔ جهان خدای یگانه است و جز او هیچ خدایی وجود ندارد. (۰/۵) ۲- تنها راه رستگاری انسان‌ها، در عمل کردن به دستورات اوست و راه دیگری وجود ندارد (۰/۵) ۳- خداوند روزی تمام آسمان‌ها و زمین را برخواهد چید و در

BIAMOZ.com

قیامت با حسابرسی به کار بندگانش، نیکوکاران را به بهشت و گناهکاران را به جهنم خواهد فرستاد. (۰/۵)

۲۱ ۱- تسلیم در برابر امر خداوند (۰/۵) ۲- استقامت و پایداری در راه خدا (۰/۵) ۳- پیروی نکردن از عقاید باطل و مبارزه با آنها (۰/۵)

۲۲ دین همان برنامهٔ زندگی مادی و معنوی و دنیوی و اخروی انسان‌هاست. (۰/۵)

۲۳ زیرا هیچ خواسته‌ای نمی‌تواند جای خواسته اصلی قلب را که همان رسیدن به خداست بگیرد. (۱)

۲۴ ۱- صفات ثبوتی جنبهٔ کمالی دارند مثل قدرت، علم (۱) ۲- صفات سلبی از نقص ناشی می‌شوند، مانند جهل، خستگی (۱)

سوالات امتحانی

آزمون: خرداد ماه (نوبت دوم) مدت: ..... تاریخ: ...../...../.....

الف) گزینه‌های صحیح را انتخاب کنید ۱/۵

۱- آیا ایمان، اعتماد و باور قلبی به یک موضوع و یا حقیقت است؟ ☐بله ☐خیر

۲- آیا قرآن برای مؤمنان شفا و رحمت است؟ ☐بله ☐خیر

۳- آیا اعتقاد به ظهر منجی اختصاص به شیعیان دارد؟ ☐بله ☐خیر

ب)صحیح و غلط بودن جملات زیر را مشخّص کنید ۱/۵

۴- خداوند مجازات کننده هم هست. ☐صحیح ☐غلط

۵- عمل به دستورات الهی موجب تقویت قلب می‌شود. ☐صحیح ☐غلط

۶- پیامبران تحریف‌های ایجاد شده را اصلاح می‌کردند. ☐صحیح ☐غلط

ج) گزینه‌های درست را با علامت × مشخّص کنید. ۱/۵

۷-کدام‌یک از گزینه‌های زیر به دو موضوع اساسی پیامبران اشاره دارد؟

الف) امامت - عدالت ب) توحید - معاد ج) امامت - نبوت د) توحید - نبوت

۸-کدام مورد جزو ویژگی‌های پیامبران نیست؟

الف) تسلیم در برابر امر خداوند ب) استقامت و پایداری در راه خدا

ج)معرفی نمودن پیامبر بعد از خود د) پیروی نکردن از عقاید باطل و مبارزه با آنها

۹- موانع بزرگ امامان معصوم(ع) در اجرای دستورات الهی چه بود؟

الف) دشمنان تشیع - مردم نادان ب) محدودیت امامان - قدرت حاکمان

ج) حاکمان و مردم منفعت طلب د) حاکمان زورگو - مردم ترسو

د) جاهای خالی را با کلمه مناسب پرکنید. ۱/۵

۱۰- یکی از راههای که برای شناخت صفات خداوند وجود دارد..... در کتاب خلقت است.

۱۱- پاسداری از دین به صورت دفاع در صحنه نبرد و دفاع ..... است.

۱۲- خداوند حکیم با آخرین و بهترین فرستاده خود پیامی بنام ..... فرستاد.

ه) مرتب کنید ۱

۱۳- عبارت زیر را مرتب کنید و به سخنی زیبا از امام علی (ع) دست یابید.

الف) از دوستی با افراد فاسد بپرهیز ب) در حالی که تو از آن بی‌خبری

ج) که وجودت ناخودآگاه د) ناپاکی و بدی را از آنان می‌رباید.

BIAMOZ.com

۱۴- ستارهٔ خورشید یکی از ستاره‌های کهکشان راه شیری است.
۱۵- شکل کهکشان راه شیری، مارپیچی است.
۱۶- سطح کرهٔ زمین را خشکی‌ها و آب‌ها پوشانده است.
۱۷- موقعیت قرار گرفتن یک پدیده روی کرهٔ زمین موقعیت مکانی آن پدیده است.
۱۸- استوا دایرهٔ بزرگ فرضی است که زمین را به دو قسمت مساوی شمالی و جنوبی تقسیم می‌کند.
۱۹- مدارها دایره‌های فرضی هستند که به موازات استوا کشیده می‌شوند.
۲۰- مدارها از ۰ تا ۹۰ درجه شمالی و جنوبی درجه‌بندی می‌شوند.
۲۱- به دایره‌های فرضی که از قطب شمال تا قطب جنوب کشیده شده‌اند، نصف‌النهار گویند.
۲۲- نصف‌النهار مبدأ (گرینویچ) خط فرضی است که کرهٔ زمین را به دو قسمت شرقی و غربی تقسیم می‌کند.
۲۳- نصف‌النهارها از ۰ تا ۱۸۰ درجه غربی و ۱۸۰ درجه شرقی درجه‌بندی می‌شوند.
۲۴- هر نقطه از کرهٔ زمین بر روی یک مدار و یک نصف‌النهار قرار دارد که به آن مختصات جغرافیایی می‌گویند.
۲۵- به فاصلهٔ هر نقطه با نصف‌النهار مبدأ طول جغرافیایی می‌گویند.
۲۶- به فاصلهٔ هر نقطه با خط استوا عرض جغرافیایی می‌گویند.

فعّالیت

۱- **زمین و سه سیّارهٔ دیگر درونی منظومهٔ خورشیدی (تیر، زهره، بهرام) چه تفاوت‌هایی دارند؟** ۱- از نظر فاصله تا خورشید ۲- گازها یا جو موجود در آنها ۳- تعداد قمر ۴- حجم ۵- مدت زمان چرخش به دور خورشید

۲- **سه تفاوت سیاره‌های درونی و بیرونی منظومهٔ خورشیدی را بیان کنید (مدار گردش، جنس و ترکیب، قمر).** ۱- تعداد قمرهای سیاره‌های بیرونی بیشتر از سیاره‌های درونی است. ۲- سیارات درونی از سطوح سنگی و جامد و سیارات بیرونی از گازهای مختلف تشکیل شده‌اند. ۳- مدت زمان گردش مدارهای سیاره‌های بیرونی بیشتر از سیاره‌های درونی است.

۳- **الف) پرس‌وجو کنید که آیا تاکنون در اکتشافات فضایی، اثری از حیات در نقاط دیگر فضا یافت شده است.** بله، براساس مکانیزم بقای موجودات، موجودات به‌خصوص انسان برای بقا نیازمند اکسیژن (هوا)، آب و غذا است. به گفتهٔ کارشناسان به غیر از زمین سه سیارهٔ دیگر وجود دارد: ۱- بهرام (مریخ) ۲- یکی از ماه‌های (قمرهای) مشتری، ۳- یکی از ماه‌های کیوان. کمربند خورشید یعنی جایی که سیاره‌ای دارای آب و جو مناسب است، مانند زمین، ناهید و بهرام.

ب) به نظر شما چرا در کاوش‌های فضایی به تحقیق دربارهٔ سیارهٔ مریخ (بهرام) بسیار توجه می‌شود؟ به علّت دارا بودن یخ‌های قطبی، دره‌های گود، کوه، غبار توفان و کج بودن محور گردش که باعث شده مانند زمین دارای فصل باشد.

۴- **الف) با مراجعه به کتاب‌های علوم و نجوم یا پایگاه‌های اینترنتی، چند مورد از شگفتی‌های کهکشان‌ها و اجرام آسمانی، منظومهٔ خورشیدی و سیارهٔ زمین را استخراج کنید و در کلاس بخوانید.** سیارهٔ ناهید: دوّمین سیارهٔ سامانهٔ خورشیدی است. میان زمین و تیر قرار گرفته است. نزدیک‌ترین سیاره به زمین و بعد از ماه، درخشان‌ترین جرم آسمانی و طبیعی است. ناهید داغ‌ترین سیاره در سامانهٔ خورشیدی است. این سیاره ماه یا قمر ندارد و از چند دیدگاه مانند جرم، گرانش و ترکیبات ساختاری به زمین شبیه است، به همین دلیل خواهر زمین نامیده می‌شود.

خورشید: یک توپ شعله‌ور بزرگ در مرکز منظومهٔ خورشیدی است. خورشید فقط از گاز تشکیل شده است و نزدیک‌ترین ستاره به کرهٔ زمین است. فاصله خورشید از زمین ۱۴۹/۶۸۰/۰۰۰ کیلومتر است. جرم خورشید ۳۳۲/۹۰۰ برابر جرم زمین است. خورشید حدود ۴/۵ میلیارد سال قبل، همان زمانی که منظومه شمسی (خورشیدی) ابری از گاز و گرد و غبار بود، به‌وجود آمده است.

ب) به نظر شما، تفکر در این شگفتی‌ها چه ارتباطی با موضوع خداشناسی دارد؟ جهان آفرینش مجموعه‌ای از شگفتی‌هاست و وقتی این شگفتی‌ها را می‌نگریم، عظمت خداوند را در جهان احساس می‌کنیم و هرچه را که جز اوست، کوچک و حقیر می‌شماریم. جهان آفرینش و نقش‌های زیبای آن، کتاب بزرگی است که هر کلمهٔ آن دلیل روشنی بر وجود آفریدگار جهان است. جهان هستی بهترین و زیباترین کلاس خداشناسی و زبان گویای علم و قدرت الهی است.

پ) از معنی آیهٔ ۵۷ سورهٔ غافر چه می‌فهمید؟ آفرینش آسمان‌ها و زمین بسیار بزرگ‌تر از آفرینش انسان است. بدین معنی که آفرینش انسان و زنده کردن او در روز قیامت در مقایسه با عظمت عالم هستی ذره ناچیزی است و نشان‌دهنده روز معاد است.

بیاموز
BIAMOZ.COM

بیاموز | Biamoz.com

بزرگترین مرجع آموزشی و نمونه سوالات درسی تمامی مقاطع

شامل انواع | نمونه سوالاتِ | فصل به فصل | پایان ترم | جزوه |

ویدئوهای آموزشی | گام به گام | طرح درس | طرح جابر | و ...

کانال تلگرام | گروه تلگرام | اینستاگرام

برای ورود به هر پایه در سایت ما روی اسم آن **کلیک** کنید

دبستان

اول	دوم	سوم	چهارم	پنجم	ششم

متوسطه اول

هفتم	هشتم	نهم

متوسطه دوم

دهم	یازدهم	دوازدهم